

VAŽNE VOLILNE ODLOČITVE V AVSTRIJI

Občinske volitve so potrdile pravilnost politike ZSO

KOROŠKA: Občinske volitve z izjemo mesta Celovec niso prinesle nobenega presenetljivega rezultata. SPÖ je uspelo, da je v glavnem dobila nazaj glasove, ki jih je zgubila pri zadnjih občinskih volitvah leta 1973, torej neposredno po zloglasnem „tafelsturm“. ÖVP je — če izvememo Celovec — ostala precej pri starem stanju, medtem ko je FPÖ utrpela občutno izgubo, tako da je njen delež na skupnih glasovih nazadoval kar za 3,8 %. Vidno pa je nazadovala tudi KPÖ, ki je zgubila več kot tretjino svojih glasov ter polovico svojih dosedanjih mandatov. Kako izgleda rezultat volitev na dvojezičnem ozemlju, pa podrobno poročamo na 2. strani.

NIŽJA AVSTRIJA: Pri deželnozborskih volitvah je vladajoča ÖVP zabeležila najslabši rezultat povojne dobe, saj je prvič padla pod 50 % glasov. Dobila je namreč le še 49,6 % glasov, medtem ko jih je imela prej 52,1 %. SPÖ je nasprotno napredovala od 43,9 na 45,4 %, FPÖ pa je svoj delež malenkostno izboljšala od 3 na 3,2 %. Na podlagi tega rezultata je ÖVP morala od svojih dosedanjih 31 mandatov dva odstopiti SPÖ, ki je tako prišla na 27 poslancev; FPÖ pa tudi tokrat ni uspelo, da bi prišla v deželni zbor.

SOLNOGRAŠKA: SPÖ je bila zmagovalca tudi pri deželnozborskih volitvah na Solnograškem, kjer je delež na glasovih povečala od 36,2 na 39,1 % in število mandatov od 13 na 14, kar pomeni zanjo tudi dodatnega, to je tretjega člana v deželni vladi. ÖVP je nazadovala od 47,1 na 45,4 %, kar pomeni izgubo enega poslanca in enega člana deželne vlade; FPÖ pa je padla od 15,5 na 13,2 %.

Za nas pa je seveda najbolj zanimivo, kako so potekale volitve v občinah dvojezičnega ozemlja. Tudi za te občine velja, kar smo ugotovili že na začetku: da je SPÖ v veliki meri dobila nazaj glasove, ki jih je izgubila pri občinskih volitvah leta 1973 še neposredno pod vtisom „ozračja“, ki so ga ustvarili znani nacionalistični izgredi leta 1972. Prav v tej luči je treba videti občutno izgubo pri FPÖ, deloma tudi pri ÖVP, torej pri tistih silah, ki so pri zadnjih volitvah „profilirale“ na račun nacionalistične evforije, sedanja bolj trezna odločitev pa jim je spet odkazala bolj ustrezno mesto. Dejstvo, da je KPÖ tudi na dvojezičnem ozemlju ponekod utrpela občutno izgubo, nedvomno nakazuje potrebo, da bo morala svojo politiko temeljito premisliti; primer Železne Kaple je posebej značilen, kjer KPÖ ni reberška zadeva ni koristila, medtem ko je tamkajšnja SPÖ vidno napredovala.

Predvsem pa ob rezultatih nedeljskih volitev lahko z zadostno ugotovljamo, da je bila v celoti potrjena pravilnost politike, ki jo je zastopala Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Njena odločitev pod geslom „Čim več slovensko in nemškogovorečih demokratov v občinskih odbore“ je rodila lepe uspehe in se zato ZSO tem potom pristožno zahvaljuje vsem kandidatom, aktivistom in volivcem ter volivcem, ki so s svojim delom in s svojo odločitvijo prispevali k takšnemu izidu volitev!

Ugotoviti namreč moramo, da so krajevne liste z malimi izjemami uspešno branile svoj položaj. V tistih 19 občinah, v katerih je že pri zadnjih volitvah prišlo do samostojnega nastopa, so te liste od takratnih 3908 glasov — če ne upoštevamo porasla števila volilnih upravičencev oz. volivcev — kljub splošnemu trendu v smeri slabšanja manjših skupin (kar sta zlasti občutili FPÖ in KPÖ) uspelo obdržati 3900 glasov. Prav tako so obdržale tudi vseh 40 mandatov, čeprav je prišlo do nekaterih manjših premikov znotraj teh občin, ko sta listi v Pliberku in Škocijanu zgubili po 1 mandat, ki pa sta ga pridobili listi v Hodišah in Selah. Skupno za te občine velja, da je 10 krajevnih list zabeležilo rahlo nazadovanje, 9 list pa rahel porast števila glasov.

V štirih občinah, kjer so krajevne liste nastopile prvič, so le-te zbrale skupno 570 glasov in dobile 4 mandate. Tukaj je posebno razveseljav primer Straje vasi (torej v Zilji, kjer po mnenju določenih krogov in zlasti tudi po mnenju avstrijske uradne politike boje sploh ni več Slovencev), kjer so listi že ob prvem nastopu manjkali le 3 glasovi za dosego drugega mandata. V Bilčovsu je župan Ogris na listi SPÖ obdržal absolutno večino kljub nastopu krajevne liste, kateri pa je uspelo za 2 mandata oslabiti nemško desnico. V Velikovcu pa krajevna lista ni uspela.

Ob uspehih, ki so jih zabeležile krajevne liste, pa je seveda treba poudariti, da so se mnogi slovenski volivci iz različnih vzrokov odločali tudi za

strankarske liste — tako v občinah, kjer je prišlo do samostojnega nastopa, in še zlasti v vseh ostalih občinah, kjer prav tako živijo Slovenci. O tem zgovorno pričajo tozadevni uspehi, saj je bilo poleg 44 mandatarjev, izvoljenih na krajevnih listah, še najmanj 30 nadaljnjih zavednih Slovencev izvoljenih na listah posameznih strank! In končno so se slovenski volivci marsikje izrekli tudi za nemško govoreče, demokratično nastrojene kandidate ter jim s svojimi glasovi izrekli zaupanje in hkrati naložili dolžnost, da bodo zastopali tudi težnje in potrebe slovenskih občanov.

Izid nedeljskih občinskih volitev pa nam mora biti poučen tudi še v drugem pogledu. Primerjava glasov krajevnih list z glasovi, ki jih je v teh občinah dobila leta 1975 pri deželnozborskih volitvah KEL, namreč v pretežni večini teh občin kaže občutno nazadovanje. Seveda deželnozborskih volitev ne gre primerjati z občinskimi volitvami, kljub temu pa razvoj jasno opozarja na problematičnost kakršne koli oblike strankarskega gibanja. Občinske volitve so bile le še nadaljnja potrditev pravilnosti našega stališča, da politika, ki je osnovana zgolj na nacionalni plati, ne more uspevati. To pomeni, da moramo izhajati iz širših osnov in da moramo v našem delu in v našem boju za enakopravnost iskati podporo in zaveznike tudi med pripadniki večinskega naroda; pomeni, da se moramo aktivno vključevati v splošno družbeno življenje, pri čemer pa integracija seveda ne sme potoekati za ceno izgube narodne zavesti, marveč mora naspelno to zavest krepiti s tem, da prispeva k uresničevanju dejanske in vsesrpske enakopravnosti.

V tem smislu lahko še enkrat poudarimo, da so občinske volitve v celoti potrdile pravilnost usmeritve in sklepov ZSO — ker so pač odgovarjali dejanskim razmeram. Sedaj so volitve mimo, toda pravo delo se šele začne. Kajti značilnost politike, ki jo je in jo bo zastopala ZSO, je namreč ravno v tem, da ne velja samo za dan volitev, temveč velja za vsa naša prizadevanja v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Boj proti rasni diskriminaciji je še vedno zapoved vsega človeštva

Prejšnji teden — 21. marca — smo spet obhajali mednarodni dan boja proti rasni diskriminaciji, ki ga je glavna skupščina OZN proglasila v spomin na krvave dogodke v Južni Afriki, kjer je policija ubila večje število ljudi, ki so demonstrirali proti politiki apartheida. Kakor v prejšnjih letih, tako je svetovna organizacija tudi za letošnji dan boja proti rasni diskriminaciji pozvala vse vlade sveta, vladne in nevladne organizacije, specializirane agencije Združenih narodov ter sredstva javnega obveščanja, naj v največji možni meri obhajajo ta dan in s tem prispevajo k boju afriških narodov za izkoreninjenje rasne diskriminacije.

Boj proti rasni diskriminaciji je namreč danes potreben prav tako kot je bil pred desetimi leti. Kljub naporom svetovne organizacije in mednarodne javnosti so še vedno milijoni ljudi, zlasti na jugu Afrike, pod peto rasizma in apartheida. Ta najbolj groba oblika zanikanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin pomeni zločin zoper vest in dostojanstvo človeštva. Zato je slej ko prej potrebna široka mednarodna solidarnost, široka mednarodna akcija, da bi končno uspelo odstraniti sistem, ki najhujšo obliko zatiranja človeka povzdičuje na raven državne politike.

Potreba oziroma dolžnost, boriti se proti rasni diskriminaciji, izhaja pravzaprav že iz ustavne listine OZN.

V prvem členu je rečeno, da je smotno Združenih narodov treba uresničevati tudi s tem, da se razvija in spodbuja spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik ali vero. To misel podrobneje razčlenjuje splošna deklaracija o človekovih pravicah in na podlagi teh načel so Združeni narodi v svojem razvoju v ustreznih organih razvijali protirasistično naravnost ter zahtevali, da jo svet tudi uporablja v vsakdanjem življenju.

Leta 1952 je glavna skupščina OZN posebej poudarila, da bi moral biti boj proti rasizmu in rasnemu zapostavljanju „poglaviti delovni smoter vseh“. Na podlagi več sprejetih sklepov in resolucij je OZN leta 1963 sprejela posebno deklaracijo o odpravi rasizma in rasnega zapostavljanja, sam pojem pa razširila tudi z bojem proti zapostavljanju žena, narodnostnih manjšin in drugih skupin.

Toda svet je še daleč od doslednega spoštovanja teh načel. Boj proti rasni diskriminaciji je slej ko prej zapoved vsega človeštva, vseh narodov, vsakega človeka. Ta boj ni potreben le na jugu Afrike, kjer vlada sistem apartheida; potreben je tudi sredi „civilizirane“ Evrope, kjer v demokratičnih državah ljudi zaradi narodnosti in jezika še vedno ločujejo v več in manj vredne državljanke.

OBVESTILO

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem bo imela svoj redni

občni zbor

v soboto 7. aprila 1979 s pričetkom ob 8.30 uri dopoldne v hotelu Obir v Železni Kapli.

Delegati, ki so bili izvoljeni v včlanjenih organizacijah in društvih, prejmejo delegatske izkaznice, ki po pravilih ZSO niso prenosne. S posebnimi vabili pa so bili vabljeni tudi gostje.

Izvršni odbor

„Mali koraki“ ki pa ne vodijo do cilja

Zunanji minister Pahr je očitno spet enkrat čutil potrebo, da se pohvali, kako uspešno se menda razvijajo odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo in posebej kako uspešna je njegova „politika malih korakov“ v obravnavanju manjšinskega vprašanja. O teh stvarih je namreč govoril skupini jugoslovanskih novinarjev, ki so pred nedavnim obiskali Dunaj.

Ne vemo, ali so jugoslovanski novinarji podlegli „dunajskemu šarmu“; koroški Slovenci kot neposredno prizadeti vsekakor nimamo vzroka, da bi verovali lepim in sladkim besedam, ki se jih je minister Pahr posluževal, da bi „utemeljil“ svoje izjave in trditve.

Je pa zares tudi zelo „prepričljivo“ vse tisto, kar je minister navajal kot „dokaz“ za uspešnost svoje politike in malih korakov:

● Pohvalil se je z dvojezičnim otroškim vrtcem v Celovcu, kakor da bi ga nam država podarila; v resnici smo ga morali Slovenci sami ustvariti in s tem državo prisiliti, da se je ob gotovem dejstvu spomnila svoje dolžnosti in je primaknila določeno prispevek iz sredstev, v katera seveda tudi Slovenci povsem enakopravno prispevamo kot davkoplačevalci.

● Skliceval se je na porast števila otrok, prijavljenih k dvojezičnemu pouku; ne da bi razpravljali o tem, ali gre za dejansko povečanje števila otrok ali samo za povečanje odstotka, je dosti bolj važno opozoriti, da z uradne strani doslej še ni bilo dosti kaj narejenega v tej smeri, na primer z uradnimi pozivi in opozorili, da

dvojezična vzgoja na jezikovno mešanem ozemlju lahko bistveno doprinese k medsebojnemu spoznavanju in razumevanju.

● Argumentiral je z obljubami, ki jih je dal ORF gradiščanskim Hrvatim na njihove odločne zahteve po lastnih radijskih oddajah; hvalil se je torej s tem, da so se po 24 letih popolnega ignoriranja vsaj začeli baviti s tozadevnimi zahtevami gradiščanskih Hrvatov in jim vsaj obljubili, da jih bodo v bodoče bolj upoštevali.

V vseh treh primerih gre torej za očitno ponašanje s tujim perjem in to naj bi bili dokazi, kako da je Avstrija naklonjena manjšinam in kako uspešna da je njena „politika malih korakov“. Vendar se je minister Pahr, kakor vse kaže, le zavedal, da s takimi argumenti ne bo nikogar prepričal. Zato pa je zamahnil proti manjšinam, češ, politika avstrijske vlade bi bila gotovo še bolj uspešna, če bi manjšine pokazale razumevanje in sodelovanje v sosvetih. Tako torej: manjšine so same krive, če ne pridejo do svojih pravic — ubogale bi in Avstrija bi jih obsula s svojo širokogrudnostjo.

Toda koroški Slovenci nimamo nobenega vzroka, da bi verjeli takim besedam in obljubam. Zlasti ne moremo v dosedanjih politikah avstrijske vlade videti jamstva za ohranitev naše samobitnosti, če je edino, kar nam dejansko prinaša ta „politika malih korakov“, grožnja z nadaljnjimi političnimi procesi proti našim mladincem in aktivistom, ki so demonstrativno opozarjali na nerešeno manjšinsko vprašanje in zahtevali dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe.

Temu pritisku in izsiljevanju Slovenci ne bomo klonili, kakor ne bomo nasledili lepim besedam avstrijskih predstavnikov, ki se ponašajo s sadovi našega dela in boja, da bi pred mednarodno javnostjo prikriili svojo izrazito protimanjšinsko politiko. Če hoče Avstrija biti verodostojna, potem mora svojo manjšinsko politiko temeljito spremeniti. To, kar je potrebno, ni „politika malih korakov“, marveč je potrebna načelna politika, ki narekuje takšno rešitev manjšinskega vprašanja, da bo manjšini zagotovljen obstoj in vsesrpski razvoj na celotnem ozemlju njene avtohtone naselitve. To načelno politiko je Avstrija prakticirala v južnotirolskem vprašanju, kjer je bila Italija kot dolžnica zelo jasno in nepreslišno opozorjena na njene obveznosti. Vprašanje manjšin v Avstriji se brez dvoma v marsikaterem pogledu razlikuje od južnotirolskega — toda načelno gre v obeh primerih za isto: gre za izpolnitev mednarodnih pogodbenih obveznosti in s tem za zagotovitev pogojev, v katerih bo manjšina na svoji zemlji lahko brez skrbi za svojo bodočnost. V tem oziru pa seveda ne more biti različnih načel in ne sme biti dvojnih meril.

Občinske volitve v številkah

Pri nedeljskih občinskih volitvah na Koroškem so bili skupno 363.703 volilni upravičenci, to je za okroglo 22.000 več kot pri občinskih volitvah leta 1973. Na volišča, kjer je šlo za razdelitev 2371 mandatov v 121 občinah, je šlo 314.361 oseb (volilna udeležba 86,43%, torej za 1 % manjša kot zadnjič), oddanih pa je bilo 310.015 veljavnih ter 4346 neveljavnih glasov.

Socialistična stranka, ki je edina kandidirala v vseh 121 občinah, je dobila 154.591 glasov, to je 59,9 %, ter 1146 mandatov (leta 1973: 133.958 ali 45,6 % glasov in 1049 mandatov). Za ljudsko stranko je bilo oddanih 94.924 glasov, to je 30,6 %, kar ji je prineslo 711 mandatov (86.764 ali 29,5 % glasov in 703 mandati). Svobodnjaška stranka je tokrat zbrala 31.976 glasov, to je 10,3 % ter je prejela 237 mandatov (41.572 ali 14,1 % glasov in 292 mandatov). Komunistična partija je letos zabeležila 4538 glasov, to 1,5 %, in ima še 13 občinskih odbornikov (7161 ali 2,4 % glasov in 26 mandatov). Na različne krajevne in imenske liste pa je odpadlo 23.986 glasov, to je 7,7 %, in 264 mandatov (24.613 ali 8,4 % in 302 mandata). Med temi je bilo tudi 23 krajevnih list, ki smo jih podprli Slovenci; skupno so dobile 4470 glasov in 44 mandatov.

V naslednjem objavljamo podrobne rezultate iz občin na dvojezičnem ozemlju Koroške, pri čemer za posamezne stranke navajamo običajne kratice, torej SP = Sozialistische Partei Österreichs, VP = Österreichische Volkspartei, FP = Freiheitliche Partei Österreichs, KP = Kommunistische Partei Österreichs, medtem ko razne krajevne in imenske liste navajamo s polnim imenom; za vsako volilno skupino navajamo število njenih glasov in za pomišljajem tudi število njenih mandatov (isto velja za podatke, ki jih za primerjavo v oklepajih navajamo za občinske volitve leta 1973).

ŠT. ŠTEFAN: SP 572-7 (431-5), VP 684-8 (750-10).

ČAJNA: SP 824-12 (712-10), VP 378-5 (336-5), FP 151-2 (201-3), KP 35-0 (78-1).

STRAJA VAS: SP 330-5 (351-6), VP 514-9 (585-9), Volilna skupnost 111-1.

PODKLOŠTER: SP 2652-19 (2237-16), VP 707-5 (791-6), FP 318-2 (495-3), KP 205-1 (313-2).

BEKŠTANJ: SP 2516-16 (2007-14), VP 1107-7 (1256-9), FP 476-3 (424-3), Enotna lista 255-1 (Volilna skupnost 275-1).

VERBERK: SP 1379-15 (859-11), VP 349-4 (432-5), FP 116-1 (235-3), Wahlgemeinschaft 288-3 (297-4).

ROŽEK: SP 490-9 (396-8), VP 217-4 (211-4), Enotna lista 98-2 (Socialna volilna skupnost 94-2).

VRBA: SP 1725-10 (1851-12), VP 1745-11 (880-6), FP 809-5 (1300-9), Enotna lista 185-1.

ŠKOFIČE: SP 632-9 (608-9), VP 305-4 (187-3), FP 82-1 (136-2), Enotna lista 130-1 (Volilna skupnost 115-1).

HODIŠE: SP 560-9 (420-8), VP 246-3 (234-4), FP 93-1 (140-2), Enotna lista 125-2 (Gospodarska lista 87-1).

OTOK: SP 172-4 (167-4), VP 379-10 (400-9), Wirtschaftsliste FP 55-1, Fremdenverkehrs- und Wirtschaftsliste 36-0.

KOTMARA VAS: SP 844-11 (691-11), VP 472-6 (337-5), FP 80-1 (170-2), Enotna lista 100-1 (Občinska lista 119-1).

BILČOVŠ: SP 488-8 (474-8), VP 307-5, FP 36-0 (Gemeindliste 394-7), Enotna lista 115-2.

ŽRELEC: SP 2093-17 (1632-15), VP 718-5, FP 176-1 (Gemeinschaftsliste 930-8), KP 63-0 (72-0).

ŽIHOLJE: SP 285-6 (274-6), VP 421-8 (334-8), FP 59-1, Wirtschaftsliste 41-0 (60-1).

ŠENTJAKOB V ROŽU: SP 1681-16 (1322-12), VP 517-4 (766-7), KP 101-0 (140-1), Socialna gospodarska skupnost 336-3 (353-3).

FP 100-1 (146-2), Liste Deutschmann 1092-14 (948-13).

POKRČE: SP 759-9 (576-8), VP 386-5 (371-5), FP 108-1 (147-2).

VELIKOVEC: SP 3164-16 (2744-15), VP 2360-12 (2154-11), FP 737-3 (899-5), Enotna lista 159-0.

RUDA: SP 437-7 (399-7), VP 433-7 (420-8), FP 63-1 (51-0).

GREBINJ: SP 699-8 (537-6), VP 1077-12 (1141-14), FP 268-3 (299-3).

DJEKŠE: SP 288-8 (297-8), VP 207-5 (206-5), FP 67-1 (63-1), Enotna lista 54-1 (Volilna skupnost 41-1).

ŠKOCIJAN: SP 1083-11 (741-9), VP 768-8 (800-9), FP 230-2 (237-2), Gospodarska lista 261-2 (291-3).

ŽITARA VAS: SP 567-9 (575-10), VP 350-5 (321-5), Enotna lista 250-3 (Občinska skupnost 215-3), Wahlgemeinschaft Tonitz 170-2 (Kärntner Liste 107-1).

ŽELEZNA KAPLA: SP 1232-15 (1188-14), VP 462-5 (554-6), FP 81-0, KP 88-1 (96-1), Enotna lista 186-2 (Občinska volilna skupnost 201-2).

DOBRLA VAS: SP 1717-13 (1510-12), VP 1135-8 (1128-9), FP 154-1 (Kärntner Liste 147-1), Enotna lista 234-1 (Volilna skupnost 220-1).

GLOBASNICA: SP 483-8 (380-6), VP 226-3 (284-5), KP 14-0, Enotna lista 244-4 (Volilna skupnost 229-4).

PLIBERK: SP 1250-9 (997-8), VP 1376-11 (1099-9), Enotna lista 833-6 (883-7), Wahlgemeinschaft FP 128-1 (361-3).

SUHA: SP 242-5 (202-4), VP 406-9 (419-10), Enotna lista 64-1 (Krščanska volilna skupnost 69-1), Wahlgemeinschaft 30-0.

Pospeševanje turizma v Jugoslaviji

V okviru 11. strokovnega sejma gastronomije in turizma v Celovcu (Gast 79) sta gospodarski zbornici Slovenije in Hrvatske predstavili svojo dejavnost v turizmu. Lansoletno turistično sezono so ocenili kot uspešno. Jugoslavijo je obiskalo 6,5 milijona gostov, ali 14 % več kot eno leto prej. Število prenočitev se je zvišalo za 20 %, oz. na 29 milijonov. Od teh je odpadlo na Slovenijo 2,6 milijona, kar pomeni prorast za 14 %.

Za nadaljnji razvoj turizma bodo v Sloveniji zvišali v naslednjih letih število postelj za 1600. Modernizirali bodo tudi celo vrsto hotelov, bungalovov in kampinogov, tako da se bo zvišala vsestranska kvaliteta ponudbe. Zelo važna za turizem je izgradnja cest. Do leta 1985 nameravajo zgraditi 1200 km novih cest; med ključne projekte spada karavanški predor, saj prihaja večina jugoslovanskih turistov preko Slovenije v Jugoslavijo. Uvedli bodo tudi letalsko zvezo med Ljubljano in Mariborom in jadransko obalo. Večjega pomena, ne samo za Slovenijo, temveč za širši prostor, pa je letalska zveza med New Yorkom in Ljubljano. Zato želijo boljše sodelovanje z italijanskimi in avstrijskimi potovalnimi biroji.

Tradicionalnim panogam turizma se je pridružil v zadnjih letih v Sloveniji še kmečki turizem, ki obsega sedaj kakih 500 kmetij. Poudariti pa je treba tudi vlogo zdravilišč, ki razširjajo svojo kapaciteto in delujejo po mednarodno priznanih konceptih. Z znižanjem cen skušajo podaljšati sezono, v Opatiji je npr. uspelo zvišati obisk turistov za 30 — 37 odstotkov izven sezone.

Zastopniki gospodarske zbornice so izjavili, da je jugoslovanski turizem kljub naraščanju cen v zadnjem letu za 8 — 12 % ostal mednarodno konkurenčen. V Evropi šteje Jugoslavija med turistične velikane. Po poročilih Tanjuga pa kljub lepim uspehom v zadnjih letih dosedaj zaostajajo za srednjeročnimi cilji za leta 1976 do 1980. Če hočejo doseči svoje cilje, bodo v naslednjih dveh letih morali

doseči prorast turizma za 15 %.

Ob tej priliki so zastopniki jugoslovanskega turizma opozorili na važne prireditve v Sloveniji: sejem „Alpe-Adria“ meseca aprila; Kmečka ohceta v Ljubljani meseca julija; mednarodni sejem kmetijstva in živilske proizvodnje ter svetovno prvenstvo v veslanju na Bledu meseca avgusta ter vinski sejem v Ljubljani meseca oktobra.

Sejem „Alpe-Adria“ začetek aprila v Ljubljani

Letošnji 18. mednarodni sejem Alpe-Adria, ki bo od 2. do 8. aprila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo doslej največji v tej vrsti. Na sejmu bo 600 razstavljalcev iz 18 držav, v prvi vrsti iz Jugoslavije [337], iz Italije jih bo 131, iz Avstrije 68, iz Zahodne Nemčije pa bo 32 razstavljalcev.

Sejem Alpe-Adria je tesno povezan s sporazumom Alpe-Adria, s katerim so doslej bile povezane Avstrija, Jugoslavija in Italija. V prihodnje naj bi se pa priključila tudi Madžarska, ki je letos prvič zastopana na sejmu. Vrednost letošnjih pogodb verjetno ne bo prerasla tiste iz prejšnjih dveh let. Med Avstrijo in Jugoslavijo je to vsota 30 milijonov šillingov prometa v eno smer.

Sejem bo letos razdeljen na dva dela, in sicer na del, namenjen prikazu vsestranskih možnosti sodelovanja med sosednimi državami in v širšem prostoru, ter na razstavo z naslovom „Človek in njegov prosti čas“. 4. aprila bodo napravili posebno posvetovanje, o razvoju višjih oblik sodelovanja med sosednimi državami. Organizatorji pa bodo v okviru sejma poudarili tudi druge oblike sodelovanja med sosednjimi deželami in republikami. Zato bodo v tem času razne kulturne in športne prireditve, na katerih bodo nastopala tudi predstavništva iz Celovca, Gorice in Trsta. Sodelovala pa bodo tudi prijateljska in pobratena mesta Ljubljane, Wiesbaden se bo predstavil s turistično ponudbo in razstavo fotografij. Reka bo tudi predstavila turistične možnosti širšega reškega področja. Celovec pa bo predstavil opremo za prosti čas in turizem. Mesto Sousse iz Tunizije pa se bo predstavilo s svojo turistično ponudbo.

Razen tega bo Avstrija nastopila s posebno kolektivno razstavo pod naslovom „Avstrija, dežela oddiha“, pokrajina Furlanija-Juljska krajina iz Italije pa bo pripravila razstavo Turizem in hobby.

Organizatorji povezovanja sejma s širokim kulturnim programom, ki bo obsegal nastope kulturnih skupin, promenade koncerte in razstave v številnih galerijah.

Slovenci v Italiji se borijo za zaščito pred asimilacijo

Ze dalj časa se bori slovenska manjšina v Italiji za zaščito pred asimilacijo. O zaščitnem zakonu mora sklepati italijanska vlada, zato so vse italijanske stranke prisiljene zavzeti stališče do takšnega zakona. V okviru teh priprav se sedaj vedno močnejše pojavljajo stališča, ki zahtevajo preštevovanje manjšine kot pogoj za uresničevanje manjšinskih pravic. Jasno je, da imajo skrajno desne stranke in organizacije takšno stališče, približala se mu je pa tudi socialdemokratska stranka. Zdi se, da se hoče orientirati po avstrijski bratski stranki, ki vztraja pri protimanjšinski politiki na podlagi zelo dvomljivih števil.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je analiziralo delovanje posebne vladne komisije za preučevanje problemov slovenske manjšine. Tajništvo je soglasno negativno ocenilo delovanje te komisije in zahtevalo ugotovilo, da večina italijanskih članov vladne komisije teži po številčnem ugotavljanju manjšine kot pogoj za dodelitev ustrezne zaščite Slovencev. Slovenska skupnost se obvezuje, da bo za preprečitev teh načrtov napravila vse potrebne korake na za to pristojnih forumih. Poziva pa vso slovensko javnost, naj budno spremlja razvoj v zvezi z globalno zaščito in naj se pripravlja na preprečitev omenjenih načrtov.

Tudi skupščina Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu (SKGZ) se bo 8. aprila bavila z zakonom o zaščiti in o pogojih za boj proti šovinističnim in nacionalističnim napadom na Slovence. Glavni odbor je medtem že sprejel predlog dokumenta o pravicah slovenske manjšine. Ta predlog zahteva, da bi za nacionalno mešane proglasili 21 občin v videmski pokrajini, osem v goriški in vseh šest občin v tržaški pokrajini.

Predstavniki SKGZ dr. Karel Šiško, ki je tudi zastopnik te organizacije v vladni komisiji za reševanje manjšinskega vprašanja, se je na „Benečanskih kulturnih dnevih“ ostro postavil proti preštevovanju. Zavrnil je zahteve hegemonistične večine in ugotovil, da je tudi v Italiji ozemlje, kjer živijo Slovenci, zgodovinsko ugotovljeno in da je zahteva po preštevovanju le slabo prikrit poskus zatiranja manjšine.

„Manjšinska pravljica“ in koroška resničnost

Slovenska RTV tako v radiu kot na televiziji posveča stalno pozornost problemu narodnostnih manjšin, in to v ožjem narodnem okviru kakor tudi v širšem mednarodnem pogledu. Tako je ljubljanska televizija poleg bolj ali manj rednih oddaj o položaju Slovencev v zamejstvu že ponovno predstavila tudi bolj oddaljene primere, kot so južni Tirolci, švedska manjšina na Finskem, manjšine v Veliki Britaniji, Baski in drugi. Ob teh oddajah so gledalci lahko spoznali, kako različno v posameznih državah urejajo vprašanja manjšin.

Najnovejši primer v tem okviru je bila nedavna oddaja „Primer Schleswig/Slesvig“, ki je pokazala, kako živita nemška manjšina na Danskem oziroma danska manjšina v Nemčiji. V oddaji so bila nanašala številna dejstva o življenju obeh manjšin, o razmerah, ki splošno veljajo za vzorne na področju manjšinske zaščite. Zato je razumljivo, da se je oddaja — kot je zapisal recenzent v ljubljanskem Delu — gledala kot nekakšna „pravljica o vzornem sožitju dveh narodov, kultur in držav“. Če tamkajšnja rešitev že ne more biti recept za reševanje manjšinskih vprašanj drugod, pa vsekakor je in mora biti visoka šola strpnosti dveh sosednjih narodov, poudarja pisec v Delu in svoj zapis zaključuje z željo: „Želimo si lahko samo, da bomo kdaj onstran naših meja lahko snemali podobno manjšinsko pravljico.“

Precej drugače pa je izzvenela oddaja ljubljanskega radija, ki je spregovorila o razmerah na Koroškem. Svojo prvo izvedbo je namreč doživela radijska igra Matjaža Kmecla z naslovom „Slovenski vaški pogreb“. Na avtentičnem ozadju usode Šturmove družine iz Svinče vasi je avtor z vidno prizadetostjo ob usodi slovenskega življa na Koroškem narisal mrežo ponižanj in skušnjav, ki v njej visimo koroški Slovenci; prikazal je brutalno sprenevednost „argumentacije“, ki spreminja fašistično nasilnost v patriotično čednost; opozoril je na neprekosljivo perfidijo „demokratskih metod“ raznarodovalne politike — skratka: z literarnimi prijemi je ustvaril podoben tiste „koroške resničnosti“, ob kateri bi moral kakor v igri Dunajčan še marsikdo drug postati zamišljen, nemiren in prizadet, kolikor bolj spoznava vsaj nekatere drobce prave resničnosti narodnega zatiranja na Koroškem.

Prvotno za televizijo napisano igro je za radio režijsko pripravila Rosanda Sajko, v glavnih vlogah so bili izredno prepričljivi zlasti Štefka Drolčeva, Polde Bibič in Rudi Kosmač, igrani del pa so dopolnjevali še dokumentarni posnetki (med njimi so bili tudi izvorni odlomki iz Feldnerjevih protislovenskih govorov), tako da je igra izvenela kot prava literarno-dramska reportaža o odnosu do koroških Slovencev.

Ravno ob primerjavi vsebine in izpovedi obeh oddaj bi bilo potrebno, da bi si šlesviški „manjšinska pravljica“ ogledali tudi krivci „koroške resničnosti“ — nemški nacionalisti, da bi iz ust daljnih rojakov istega jezika slišali, kako se privzgoja strpnost in kaj je večji, večinski narod dolžan omogočiti manjšinsekmu.

Lipica bo praznovala

Kobilarna Lipica, domovina svetovno znanih plemenskih konj-lipicancev, bo prihodnje leto praznovala 400-letnico svojega obstoja in delovanja. Že zdaj so v teku priprave, da bi ta jubilej primerno proslavili. V načrtu imajo vrsto prireditev, katerih namen je dostojno proslaviti 400 let obstoja in delovanja ene najstarejših kobilarn v Evropi; znansivno in praktično prikazati vsestransko uporabnost lipicanca (za klasično šolo jahanja, dresuro, rekreacijsko jahanje in vožnjo, pa tudi v kmetijstvu in vojski); ovrednotiti dosedanje rejsko delo in določiti rejske cilje lipicanca tako v državnem kot v mednarodnem pogledu ter afirmirati Lipico kot rejski, športno-rekreacijski, kulturno-zgodovinski in turistični center v državnem in svetovnem okviru.

Med drugim je predvidena posebna monografija o Lipici, ki naj bi osvetlila zgodovinski razvoj kobilarne Lipica od njenega nastanka do danes, pri tem pa opozorila na dejstvo, da je lipicanec kot pasma nastal v Lipici, kjer to pasmo tudi po 400 letih še vedno gojijo in da iz Lipice izhajajo tudi lipicanci drugih kobilarn v Evropi. Kratko zgodovino Lipice ter njene kulturno zgodovinske znamenitosti bo v besedi in silki predstavil tudi prospekt, s katerim bodo opozorili na klasično šolo jahanja in dresure ter na možnost rekreacijskega in športnega jahanja ter vožnje s kočijami. Nadalje imajo v načrtu izdajo jubilejnih poštne znamke (serija šestih znamk naj bi predstavila vseh šest originalnih linij žrebcev), jubilejnih značk, nalepk in plaket, prav tako pa naj bi ob jubileju Lipice prišli v promet jubilejni zlatniki in srebrniki z jubilejnim znakom in s podobo lipicanca.

Za svoj jubilej bo Lipica dobila tudi nov hipodrom. Novo konjsko dirkališče s površino 128x76 metrov je že v gradnji ter bo imelo 6000 sedežev in 4000 stoječih. V Lipici se bodo izvršile najrazličnejše prireditve. Organizirali naj bi mednarodno tekmovanje v preskakovanju ovir in dresuri z udeležbo najboljših evropskih ekip; turnir, na ka-

terem bi sodelovalo več kot sto konj iz 14 do 18 držav, naj bi bil od 11. do 15. junija 1980. Za mesec julij 1980 načrtujejo organizacijo turnega jahanja, kjer bi ob udeležbi domačih in tujih gostov prikazali vzdržljivost lipicanca na dolgih jahalnih turah ter pomen rekreacijskega jahanja. Na prireditvi, ki jo predvidevajo za 28. avgust 1980, naj bi predstavili lipicanca

kot športnega in tekmovalnega konja v dresurnem jahanju; tekmovanja bi se udeležili lipicanci iz vseh evropskih kobilarn (v Jugoslaviji so štiri, po ena pa v Avstriji, Italiji, Češkoslovaški, Madžarski in Romuniji), in sicer po trije iz vsake kobilarne, tako da bi skupno sodelovalo 27 konj. V naslednjih dveh dneh — 29. in 30. avgusta — bi sledilo tekmovanje lipicancev v vožnji dvovpreg in štirivpreg ter vožnji skozi zapreke, prav tako ob sodelovanju vseh kobilarn. Lipica bo s svojo ekipo dresiranih žrebcev nastopala s samostojnimi predstavami, ob nastopih drugih ekip ter na glavni proslavi. Za popestritev programa nameravajo povabiti zahodnonemško ekipo, ki bi izvajala spored v kombiniranem skakanju. Posebna obogatitev vseh prireditev, ki se bodo izvršile v dneh od 22. do 31. avgusta 1980, pa naj bi bila svetovno znana španska jahalna šola z Dunaja, ki že nad 400 let goji klasično šolo jahanja z lipicanci (ki so v dobi od 1735 pa do 1918 izhajali iz kobilarne Lipica).

Poleg omenjenih nastopov in tekmovanj nameravajo prireditelji tudi različne razstave. Na mednarodni razstavi, ki jo predvidevajo za čas od 31. avgusta 1980, naj bi se predstavili vsi rejci lipicanca v Evropi (vsaka kobilarna bi predstavila štiri plemenske kobile in dva plemenska žrebca, tako da bi skupno sodelovalo 54 konj) s svojimi najboljšimi kolekcijami, kjer bi strokovno primerjali posamezne reje in poskušali določiti tip lipicanca, ki je za današnjo in bodočo potrebo najbolj primeren. Ocenitvi sedanje reje lipicanca v vseh kobilarnah v Evropi ter določitvi rejskih ciljev za bodočnost naj bi služili tudi mednarodni simpozij o reji, delovnih sposobnostih in uporabnosti lipicanca, na katerem bi se 27. in 28. avgusta 1980 zbrali domači in tuji strokovnjaki s področja reje konj.

Nadaljnja atrakcija (posebno za filateliste) v okviru prireditev ob 400-letnici Lipice bo vožnja poštne kočije na progi Sežana—Maribor, s katero želijo obuditi spomin na čase, ko so lipicanci, vpreženi v kočiji prevozili pol od Trsta do Dunaja v osmih dneh in pri tem dokazali svojo vztrajnost in vzdržljivost. Jubilejna poštna kočija bo opremljena s posebnim žigom poštne kočije, prodajala bo jubilejna pisma, razglednice in znamke ter sprejemala in oddajala pošto. To prireditev nameravajo organizirati že maja meseca 1980, ko bi jo lahko povezali z vsakoletno „štateto mladosti“. Kakor na ljubitelje konj in na filateliste, tako pa mislijo organizatorji jubilejnih prireditev v Lipici tudi na likovne umetnike. V kobilarni v Lipici nameravajo namreč organizirati tudi kiparsko in slikarsko kolonijo: kiparji bi iz lipiškega marmorja klesali na temo konja in njegove uporabnosti plastike, ki bi ostale kot stalna zbirka v lipiškem parku, zbirko slik na isto temo pa bi prikazali na razstavi.

Prireditve ob 400-letnici kobilarne Lipica, ki bodo potekale pod pokroviteljstvom predsednika SFRJ Tita, se bodo zaključile z osrednjo proslavo, ki jo napovedujejo za nedeljo 31. avgusta 1980. Za to priložnost bodo v novem hipodromu izvajali pester spored, ki bo obsegal razne nastope domače ekipe lipicancev, pa tudi ekshibicijsko vožnjo dvo- in štirivpreg ter nastop španske jahalne šole z Dunaja.

AULA SLOVENICA CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vijudno Vas vabimo na razstavo grafik
prof. Klavdija Palčiča, Trst

Razstava bo odprta do 13. aprila 1979, in sicer od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Palčičeva umetnost prispevek raziskovalnemu zagonu sodobnega likovnega ustvarjanja

V okviru prisrčne svečanosti je bila v ponedeljek v „Auli slovenici“ odprta razstava grafik tržaškega umetnika prof. Klavdija Palčiča. Med udeleženci je predsednik društva Aula slovenica dr. Mirt Zwittr posebej pozdravil jugoslovanskega konzula Zarola Šandorja, umetnika Palčiča z ženo, člana tržaške Glasbene matice Odineo in Aleksandra Vodopivca (ki sta prireditve obogatila z glasbenim sporedom), predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwittera, predsednika Slovenske prosvetne zveze Valentina Polanška in tajnika Andreja Kokota ter zastopnike tiska, dobrodošlico pa je izrekel tudi celovškemu županu Leopoldu Guggenbergerju.

V svojem kratkem nagovoru je predsednik Aule slovenice opozoril, da je umetnik Palčič hkrati predsednik Slovenske prosvetne zveze v Trstu — torej umetnik barve in forme, čigar umetnost je izraz kraške zemlje; predsednik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu Polanšek pa je umetnik besede, ki izpoveduje našo koroško bol. Ta sorodnost je gotovo le naključje, vendar je v tej simboliki tudi zadoščenje, da se umetniki angažirano vključujejo v narodnopolitično življenje in delo.

Za lep kulturni okvir sta poskrbela člana tržaške Glasbene matice, mezzosopranistka Odineo Vodopivec in pianist Aleksander Vodopivec, ki sta v kratkem vendar občutno podanem sporedu izvajala nekaj skladb Škerjanca, Lajovca, Gershwina in Lhotke-Kalinskega. Tako smo imeli ponovno priložnost, da smo preko posameznih predstavnikov Glasbene matice občudovali visoko raven te osrednje umetniške ustanove tržaških bratov.

Lepo doživetje in dragocena obogatitev dosedanje dejavnosti Aule slovenice pa je seveda predvsem razstava Klavdija Palčiča, ki nam v dobrih 30 listih predstavlja za Lojzeto Spacalom zdaj že drugega slovenskega umetnika iz Primorske. Klavdij Palčič, rojen leta 1940 v Trstu, je diplomiral na umetnostnem liceju v Benetkah ter je razstavljal že na številnih skupinskih razstavah slikarstva in grafike v Italiji, Jugoslaviji, Španiji, Holandiji in na Poljskem; na eni izmed razstav v ljubljanski Mestni galeriji se je javnosti predstavil skupaj z našim rojakom Valentinom Omanom.

O umetnostnem ustvarjanju Klavdija Palčiča pa naj spregovori strokovnjak, ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani prof. Zoran Kržišnik:

Najnovejše slike in grafike Klavdija Palčiča pri prči povedajo gledalca v zelo osebno, svojvrstno, na prvi pogled v sebi zaprt avtorjev svet. Tesnoba svet grozljivih nemogućnosti; svet, ki ga rob lista, okvir, slike priseka in zapre, da v njem vsebovani liki in forme, organske oblike in povsem brezosebni upodobljeni pojmi ne morejo seči nikamor ven iz odmerjene jim ploskve — hkrati pa se za gledalca odpira v njem nedogledljiv, omotičen, nekam in sosa opazovalca vase, mu posredujejo svojevrstno izkušnjo, spominjajo na izkušnjo sodobne filmske ali literarne znanstvene fantastike — izkušnjo uresničene nemogućnosti, izrečene neizrazljivosti, ki ju pripisujemo katastrofičnim vizijam človekove prihodnosti.

Ne, da bi bilo ustvarjanje Klavdija Palčiča anekdotično ali v čem „literarno“; in v njem tudi ni prerokstva moraliziranja. Izhaja povsem iz situacije trenutka, kot jo njegova zdržljiva občutljivost zaznava, izpružuje avtorjevo (človekovo) tesnobo tukaj in zdaj, sredi strašljivega kaosa po eni plati preciviliziranega in po drugi divjaško primitivnega, vedno pa „prehumaniziranega“ sveta, v katerem je človek zavezal preveč prostora, ne s svojo moralno mislijo, temveč s svojim nasiljem, z nespoštljivim, nekritičnim razvrednotenjem in uničevanjem vsega, kar na Zemlji obstaja, pa ne služi njegovi neposredni, trenutni, muhasti, celo nehumani rabi. Denjaki materiali, ki jih Klavdij Palčič uporablja, so armirano platno in akril, barvi, nitotisk na papirju. Materiali, ki jih evocira, so plastične cevi, napihnjene plastične blazine, plastični ovoji, nabgna plastična kolesa, plastične prislušne na-

prave; in na drugi strani iztrgani drobci organskega sveta, pošastno povečane glave, zmeda trav, plapolanje ognja, vlovanje vode, pomešani z grotesknimi figurami ljudi, živali in njihovih delov, pa s čisto dvodimenzionalnostjo geometrijskih likov, matematičnih simbolov in razberljivih pismenk.

Ta premišljeni kaos se tajno podreja klasičnim načelom trikotne, piramidalne kompozicije in zlatega reza; hkrati pa z vsiljivimi elementi supranaturalizma in fotografske perspektive ironično kljubuje v besede odelim razlagam „pomenu“ in „vsebinu“, ki jih lahko besede izrazijo, ki pa gredo redno mimo neposredno čutno dostopnega pomena in vsebine, ki ga svojstveno nadrealistično videnje Klavdija Palčiča dejansko ima.

Zdajšnja agresivna, „politična“ taza ustvarjanja Klavdija Palčiča, ki s samim poimenovanjem slik in grafik zavaja k razlagam, namreč nikakor ni nastala z nekakšno umetniško točko nič, temveč logično navezuje na njegova starejša dela. ...Ti drzni eksperimenti, to svojevrstno prebijanje in kombiniranje pravil, to zakonito brezskanje je tisto jedro Palčičeve ustvarjalnosti, ki je njegova konstanta in njegov prispevek raziskovalnemu zagonu likovnega ustvarjanja, ki ga imenujemo v polnem pomenu besede sodobno. Ta umetnost ni udobna, ne prizadeva si za vznemirjenje in ga dosega, gledalca zmeraj znova aktivira, da spreminja in popravlja svoj odnos do likovnega sporočila Klavdija Palčiča, hkrati ko se v njem uzavešča, spreminja in popravlja njegov odnos do sveta.

Slovinci in časopisi

V Sloveniji so izvedli raziskavo javnega mnenja in pri tem skušali dobiti odgovor na vprašanje, kako so razširjeni časopisi oziroma kako Slovenci berejo svoje časopise. Pri tem so ugotovili, da je zanimanje za časopise v zadnjih letih precej naraslo.

Izmed dnevnikov je razumljivo najbolj razširjen in bran osrednji dnevnik — Delo, ki ga bere (redno, pogosto ali včasih) kar 57,3 odstotka Slovencev; na drugem mestu je Dnevnik s 36,7%, medtem ko mariborski Večer šteje med svoje bralce slabo tretjino prebivalstva Slovenije. Pač pa te tri dnevnike po razširjenosti presežeta dva tednika: Nedeljski dnevnik, ki ga bere 63,7 odstotka ljudi, ter ženska revija Jana, ki si je pridobila polovico občinstva oziroma na reprezentativnem vzorcu izbrane populacije.

Mnogo bralcev imajo tudi Stop (časopis za radio in televizijo), ilustrirana revija Teles in revija za mlade Antena; še posebej pa velja to pa pokrajinske časopise, saj dobrih 40

odstotkov Slovencev bere gorenjski Glas, Dolenjski list in podobne časnike.

Raziskovalci javnega mnenja so ugotovili, da se je v obdobju od leta 1962 do 1978 povečala razširjenost vseh vrst tiska. Vsi slovenski dnevniki imajo več bralcev kot pred desetimi leti, še bolj očitno pa je skok pri tednikih. Izjema je pravzaprav le verski list Družina (ki je nazadoval od slabe četrtine na 19,2%).

Pri razširjenosti posameznih časopisov igrajo veliko vlogo razlike med stopnjami izobrazbe. Tako so na primer za vodilni dnevnik Delo ugotovili, da ga bere kar 93,6% ljudi z visoko izobrazbo ali višjo izobrazbo, sledijo jim srednje izobraženi, visokokvalificirani in kvalificirani delavci ter upokoenci, najmanj pa je Delo razširjeno med kmeti, saj ga bere le 2,1% teh ljudi. Dosti manjše so tozadevne razlike pri ostalih dveh dnevnikih: pri Dnevniku sega razpon le od 48 do 43 odstotkov, pri Večeru pa obsega kakih 15 odstotkov.

Pravice morajo izhajati iz globalnega gledanja na manjšino

V Podbonescu v Nadiških dolinah je v okviru Beneških kulturnih dnevov predaval tudi ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu dr. Karel Šikovič, ki je govoril o načelu globalnosti v zakonu za zaščito slovenske manjšine v Italiji in še posebej o problemih Benečije. Pri tem je opozoril na faktorje, ki vplivajo na napačno razumevanje problema narodnostnih manjšin, zlasti na poudarjanje subjektivnih elementov na škodo objektivnih dejstev ter na hoteno ali podzavestno zamenjavanje pojma narodnosti s pojmom državljanstva.

Zlasti pa je Šikovič analiziral definicije narodnostnih in drugih manjšin. Poudaril je, da se pri definiciji narodnostne manjšine upoštevajo danes naslednji faktorji: jezikovne in kulturne posebnosti, avtohtonost prebivalstva, obstoj posebne skupine (tudi v primeru, da ni zavesti o pripadnosti), irelevantni pa sta pri tem številčnost skupine in kompaktnost naselitve; taka skupina je lahko del naroda, ki živi v drugi državi.

Pri identifikaciji takih skupnosti se teoretični in politični poslužujejo subjektivnih in objektivnih kriterijev, vendar poudarjanje prvih večkrat prikriva asimilacijske pritisk; zahteva po avtoidentifikaciji (priznavalo načelo — op. ured.) skupnosti pa pomeni, da se pri priznanju njenega obstoja ne mislijo upoštevati

objektivni faktorji. V primerih, ko obstaja neke skupnosti ni mogoče zanikati, se postavlja problem njene številčnosti, čeprav so mednarodni organizmi ta kriterij zavrnili, ker pomeni diskriminacijo do manjš številčnih skupnosti. Preštevanje neke skupnosti pa po drugi strani pomeni tudi predpostavljjanje subjektivnih kriterijev objektivnim.

Ko hočejo zanikati pravice neki manjšini, se po zanikanju obstoja in ugotavljanju števila pojavijo še tri stopnje: diverzifikacija pravic na osnovi zahteve po izražanju volje do uživanja teh pravic; ponovna zahteva po izražanju volje, da zaščitni mehanizem steče; postavljanje ovir pri uporabi teh mehanizmov.

Če demokratični odnosi omogočijo priznanje manjšinske skupnosti, vsebuje to priznanje tudi dodelitev individualnih in kolektivnih pravic, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo, je naglasil Šikovič. Gre za pravice na področju jezika, šolstva, kulture, teritorialnega in socioekonomskega razvoja, založništva in informatike, posebnih organizacij manjšine, stikov z matičnim narodom. „Pravice morajo torej izhajati iz globalnega gledanja na manjšinsko skupnost, ki je družba v malem in se mora kot taka razvijati harmonično z večinsko skupnostjo. Pomanjkanje zaščite zato prej ali slej povzroči nasprotovanja in nestrpnosti.“

Pestra kulturna dejavnost v Železni Kapli

JAZZ-GIMNASTIKA

Prejšnjo sredo so zaključile žene v Železni Kapli tečaj jazz-gimnastike, s katerim so pričele že 10. januarja. Pod strokovnim vodstvom profesorja Milana Kuppra in v organizaciji krajevnega odbora Zveze slovenskih žena se ga je udeležilo skoraj 30 navdušenih žena, med njimi tudi nekaj nemškogovorečih. Udeleženke najrazličnejših starosti so bile brez izjeme navdušene nad tem, kar jih je naučil prof. Kupper v desetih dvournih telovadnih večerih. Sploh se jazz-gimnastika uveljavlja kot šport današnje generacije in je resnično primerna za vse starostne skupine. Ni pa to le šport, ampak za naše podeželske kraje edinstveno prijetno razvedrilo, ki je obenem tudi zdravstvenega pomena. Tega prepričanja so bile tudi organizatorke, katerim je uspelo zbrati tako lepo število telovadk, kakor tudi vodja tečaja, ki je pohvalil redno udeležbo, ter smisel naših žena in deklet za ples, ritem in moderno glasbo (kar za domače moške ni nič novega, saj dobro poznajo te vrline in tudi sicer ne začudijo, ker Železna Kapla itak slovi kot folklorno plesna kolonija).

Žene so zadnji plesni večer (kateri se je smel udeležiti tudi fotograf) zaključile z večerjo v pri-

jetni družabnosti v hotelu Obir, kjer se je navzočim udeleženkam za trud ter prof. Kuppra in soprog za požrtvovalnost zahvalila Bredica Sadošek. Pohvalno je omenila tudi vodstvo glavne šole oz. odgovorne, ki so dali na razpolago lepo telovadnico.

Žene so tudi sklenile, da bodo v zgodnji jeseni po možnosti nadaljevale ali pričele s podobnim tečajem oz. bodo organizirale kak drug zdravstveno važen učni tečaj, mogoče celo za otroke.

IZLET V PLANICO

Pravtako iz športnih nagibov — vendar za vse udeležence le v vlogi gledalcev — je organizirala športna sekcija SPD „Zarja“ 18. marca izlet v Planico. Čeprav smo se iz Železne Kaple odpeljali že ob petih zjutraj, smo prispeli na 5. svetovno prvenstvo v smučarskih poletih ravno še pravočasno, da smo si mogli izbrati naše dobre razgledne točke. Polni občudovanja in spoštovanja nad impozantno skakalnico velikanko in ostalimi planiški skakalnici smo, na tistem sicer, res pričakovali nov svetovni rekord. Kljub temu pa nihče ni bil razočaran, saj nam je bilo vsem jasno, da je prav vsak junak, ki se spusti po takšnem zaletu.

Ko pa se je tudi nam laikom že zazdelo, da bo svetovni prvak Avstrijec Kogler, so se seveda izmed 60.000 gledalci precej glasno oglašili tudi naši navijači iz Železne Kaple. Pri tem nam je bilo toliko lažje, ker so bili z nami tudi Obirčani in njihovi skakalci, ki so komentirali posamezne skoke in so na tem področju že pravi strokovnjaki.

Navdušeni nad doživetim smo se vsi vrnili v naše železnokapelske grupe, ki so kar podobne strminam pod Poncami, le da nimajo toliko snega.

KONCERT

Zadnjo soboto pred volitvami pa je bila v Železni Kapli zopet kulturna prireditev. S koncertom slo-

venskih narodnih in umetnih pesmi sta se predstavila Moški pevski zbor „Gorjanci“ iz Straže pri Novem mestu, katerega sestavljajo člani podjetja NOVOLES in avtoprevoznika podjetja GORJANCI ter Mešani pevski zbor iz Žužemberka. Oba zbora sta prišla iz Suhe krajine na Dolenjskem, vodil pa jih je Franci Može.

Prireditelj SPD „Zarja“ je pravzaprav prvič organiziral celovečerno pevsko prireditev v dvorani hotela OBIR in z zadovoljstvom moremo ugotoviti, da je bil obisk prav tako zadovoljiv, kakor je presenetila tudi pozornost številnih navzočih.

Gostujoči zbora sta v svoj spored uvrstila predvsem pestrost. Zastopane so bile slovenske narodne

Škocijan

Vsem volilkam in volilcem, ki so izrekli zaupanje Gospodarski listi, se izvoljena mandatarja te liste zahvaljujeta in zagotavljata, da bosta po najboljših močeh zastopala njihove interese.

pesmi, umetne pesmi, borbene pesmi, narodne pesmi sosednih jugoslovanskih narodov, tudi italijanska narodna in nekatere naše — koroške pesmi. Napovedovalka je skozi spored vodila z izbranim besedilom in v lepem jeziku.

Gostovanje pa je imelo tudi še namen srečanja med pevci z Dolenjskega in pevci ter ljubitelji petja iz Železne Kaple. In čeprav je bil to prvi stik in obisk, se je po koncertu razvilo kar prijetno in domače vzdušje. Pri tem so gostje „Zarji“ podarili tudi lepa spominska darila. Predsednik Peter Kuhar pa je že v začetku poleg pevcev pozdravil družbenopolitične funkcionarje iz Straže oz. Žužemberka ter občinstvo in med njimi predsednika SPZ Valentina Polanška.

Šentilj ob Dravi

V volilnem lokalni v Šentilju, ki spada v občino Vrba, je v nedeljo poštene demokratične volilce silno razburila tabla s sledečim napisom: „Das deutsche Lied ein festes Band erhält uns deutsch dem Draueland“. Zanima nas, kako je prišla ta tabla, ki poveličuje nemštvo in ki žali čustva Slovencev in poštenih avstrijskih demokratov v volilno sobo, kjer se na volitvah srečajo ne samo ljudje različnih strank, temveč tudi ljudje obeh koroških narodnosti.

Začuden in hkrati ogorčen pa smo

tudi zaradi tega, da je sploh moglo priti do takšnega izgrede, ki je, kako tudi drugače, vragolija tistih elementov, ki se iz preteklosti niso prav ničesar naučili. Če je bil njihov namen, da s tem napisom nahujskajo volilce proti Slovincem, no potem so se pošteno uštel, saj so glavni zagovorniki te miselnosti doživeli prav v tem lokalni največjo blamažo in razočaranje.

Kot že omenjeno je naše ljudi ta provokacija močno razburila, zato so tudi protestirali pri županu občine Vrba prof. Petritschu, ki je obljubil, da bo podvzel potrebne korake.

Nerazumljivo je, kako je sploh moglo priti do takšne enostranske in skrajno nepopularne akcije in kako je bilo tudi mogoče, da se nihče od odgovornih osebosti, ki so „uradovale“ v volilnem lokalni, ni „spomnil“, da bi to preprečil.

Ne nazadnje naj še ugotovimo, da je bila ta akcija ne samo diskriminacijskega značaja temveč tudi protikaznita.

Demokratična javnost naše občine je zainteresirana, da se povzročitelje tega izgrede pokliče na zagovor, kajti takšna akcija prav gotovo ni koristna ugledu občine Vrba, ki v svetu še slovi kot privlačen kraj medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

v a b i n a

spominsko svečanost

ob obletnici smrti
narodnega heroja
Franca
Pasterka-Lenarta

ki bo v nedeljo, dne
8. aprila 1979 na
pokopališču v Železni
Kapli s pričetkom ob
11. uri dopoldan.

Prisrčno vabljeni!

Iz okolice Pliberka

V nedeljo 18. marca smo na šmarješkem pokopališču izročili materi zemlji Bartolomeja Kresnika pd. Kulmežvega očeta iz Belšaka.

Pokojni se je rodil pred 86 leti pri Kulmežu in ostal na svojem domu do smrti. Po poklicu je bil kmet, ki je svoj stan povsod in častno zastopal. Izredna pridnost in skromnost sta ga bodrila, da je kljuboval vsem nevarnostim na svoji kmetiji, ki jo je uspešno vodil. Kdor pozna Belšak — izredno težaven svet — mora priznati, da je bil Kulmežev oče eden tistih redkih, ki se je dejansko zagrizel v svojo zemljo. Da je to mogel storiti, je pripisati neizmeri ljubezni do svoje domače grude, ki jo je v pravem pomenu besede oboževal. Čeprav so mnogi sosedje kapitulirali in si poiskali drugo delo, je pokojni vztrajal na svoji zemlji in ji ostal zvest prav do smrti. Bil je pravi gorski kmet-grčar, ki je v dejanjih pokazal, da se da tudi v hribih gospodariti, seveda pod tršimi pogoji kot v dolini.

Dobrega in mirnega Kulmežvega očeta bomo ohranili v trajnem spomenu. Naj mu bo domača zemlja lahka. Svojem izrekamo naše iskreno sožalje.

Tudi v Dobu pri Pliberku je neizprosna smrt kosila in iz naše srede izrgala Marijo Oman pd. Svečvo mamo, ki je po težki in mučni boleznii umrla in tako bila rešena trpljenja.

Pokojna se je rodila prav tako pred 86 leti v Sloveniji pri Slovenjem Gradcu. S svojim danes že pokojnim možem sta vzorno gospodarila na Svečvi kmetiji in skrbela za svojo družino pa čeprav ni bilo vedno lahko. Svoj življenjski večer je preživela doma pri svojem sinu Viktorju in pomagala svojim dokler je pač mogla. Kakor je ona z veliko ljubeznijo skrbela za svoje otroke, tako so le-ti to materi povrnili, ko je bila v težavah in bolna. Z veliko ljubeznijo so ji stregli in ji tako pomagali lajšati trpljenje boleznii. Njeno blago srce in dobroto pa ni delila samo v družini, temveč tudi med sosedi in drugimi dobrimi ljudmi.

Spoštovano Svečvo mamo bomo ohranili v častnem spomenu. Svojem izrekamo naše globoko sožalje.

Sedaj pa še eno prijetno novico. Pred nekaj dnevi je v Čirkovčah tiho in skromno v krogu svojcev praznovala svojo 75-letnico Jerica Nachbar pd. Jopova mati. Življenje Jopove matere je bilo polno skrbi in dela za družino in dom. S pokojnim možem Francem, s katerim je živela v lepi družinski sreči, sta prenašala skupno težavo in radost življenja in tako premaga-

vala skrbi in dela kmečkega stanu. Jopova mati je bila zelo dobra mati do svojih številnih otrok, ki jih je vzgajala v zavedne člane naše narodne skupnosti. Danes ko Jopova mama ob svojem jubileju gleda nazaj svojo prehojeno pot, ki je bila trda in težka, lahko s ponosom ugotovi, da ji ni žal tega življenja in da tudi v prihodnosti zre z zadovoljstvom in z zaščanjem, da ji vsi želijo dobro in srečno življenjsko jesen.

Jubilantki želimo še mnogo, mnogo srečnih in zdravih let.

Krajevno združenje Zveze
slovenske mladine in Sloven-
sko prosvetno društvo v Bil-
čovsu vabita na

LITERARNI VEČER

ki bo v soboto 31. marca ob
19.30 uri pri Miklavžu v Bil-
čovsu. Brali oziroma gosto-
vali bodo člani pododbora
Društva slovenskih pisateljev
iz Maribora.

Prisrčno vabljeni!

Prireditev, ki seže do srca...

Vsem, ki smo se udeležili nastopa slovenskega koroškega ansambla „Hanzija Artača“, 17. marca v Dravogradu, bo ostal ta večer trajno v spomenu, ne samo zaradi odlično zrežiranega programa in izvršne izvedbe domače koroške besede in pesmi, pač pa zaradi čustvene doživljenjske vsebine in melodije, ki izpoveduje na eni strani vso tragedijo zatiranega malega naroda, njegovo ljubezen do rodne grude, obenem pa izpričuje trdno vero v svoj obstoj, v pravico do življenja na svoji zemlji.

Tako je mogoče v nekaj besedah povedati bistvo tega kulturnega srečanja z rojaki onstran meje, kjer je slovenska pesem in beseda še vedno „greh“ manjšinskega naroda, ki bi naj po mnenju nacionalističnih skrajnežev ogrožala večinski narod tudi sedaj, ko je iz večjega dela koroške skozi tisočletno germanizacijo moral izginiti. Prav zaradi zgodovinske tragedije našega naroda nas je ta lepa koroška pesem zapeta v izvršnem jeziku hčera in sinov tega dela našega naroda, ki ga tisočletno ponemčevanje ni vskalo v svoj krog, toliko bolj prevzelo in navdušilo.

Človek je ob tem nastopu dobil občutek, da so se poslušalci združili v organsko celoto z nastopajočimi na odru, kot neka celovita harmonično usklajena skupina, katera je čustveno tako blizu drug drug, da je ni mogoče razdvojiti.

Posebno privlačnost je dala temu srečanju pesnica Milka Hartmanova, katera je s svojimi izvršnimi in doživljenjski verzi sedanje koroške stvarnosti dajala ton poslušavcem v enem delu, na drugi strani pa je ansambel s pevci melodično posredoval te misli poslušavcem. Ansambel je s svojim nastopom dokazal, da sledi življenjski realnosti sedanje Koroške ter obenem z veliko zavzetostjo širi in ohranja svoj materin jezik sedanjim in bodočim generacijam. Vse to nas pa navdaja s posebnim veseljem saj bo prelepa slovenska koroška pesem še glasneje odmevala po Obirskem, Rožu, Podjuni in Ziljski dolini, ne glede na to, da tistim, ki jih matijo zgodovinske resnice in tistim, ki so povzročili Slovincem na Koroškem v preteklosti toliko gorja niso všeč.

S predstave smo odhajali prepričani, da bo ta rod, ki zna v morju germanizacije tako lepo in s tako ljubeznijo gojiti svojo materino besedo in pesem ne bo nikoli izumrl, ker ve kaj hoče „da umreli nečel“.

Mi vsi si pa želimo še več srečanj z rojaki iz Koroške posebno takih kot jih je sposoben pripraviti ansambel Hanzija Artača.

Franc Vreš iz Dravograda

Slovenski oktet

Iz Ljubljane bo spet gostoval na Koroškem in priredil koncerte

- v petek 27. aprila ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pliberku
- v soboto 28. aprila ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu
- v nedeljo 29. aprila ob 14.30 uri v ljudski šoli v Kotmari vasi in ob 20. uri v Kulturnem domu na Brnci

Ljubitelji pesmi in prijatelje SLOVENSKEGA OKTETA
prisrčno v a b i j o

Slovenska prosvetna zveza
in krajevna prosvetna društva

PROFESIONALNI FOLKLORNI ANSAMBL „LADO“ IZ HRVATSKE PRVIČ NA KOROŠKEM

- v soboto 31. marca 1979 ob 19.30 uri v Kongresni hiši v Beljaku
- v nedeljo 1. aprila 1979 ob 14.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu

Vabi Kršćanska kulturna zveza. Vstopnice v predprodaji.

O krajevnih imenih

Kot pripadniki manjšine smo še posebno zainteresirani, da se na področju toponimije (jezikovno in zgodovinsko razlaganje ali proučevanje krajevnih imen) v naši deželi in državi čim več ustvari — to se pravi, da se tem bolj posvetimo tej vedi in da se razčistijo razne nejasnosti, ki jih je še mnogo.

V zadnjih letih se je na tem področju že mnogo storilo. Tako je velika pridobitev vsekakor Klinarjev planinski vodič „Karavanke“, ki ga je izdala Planinska zveza Slovenije. Ta vodič je odločno napravil red na področju gorskih imen na severni oziroma na naši strani Karavank. Avtorju vodiču „Karavanke“ Stanku Klinarju so pri tem bistveno pomagali naši ljudje — planinci, profesorji, učitelji, kmetje, gozdni delavci, pastirji itd. Nadaljnja pridobitev na tem področju je vedno večje zanimanje našega prebivalstva za hišna in ledinska imena. Ekspert in pospeševalec te vede je prof. dr. Tone Feinig, ki se zelo prizadeva, da bi ledinska in hišna imena prešla v meso in kri našemu prebivalstvu.

Na letošnjem 4. Rožanskem tednu je dr. Feinig v svojem predavanju obravnaval tudi, da ima krajevno ime Podsinja vas (Hundsdoerf) povezavo s krajem Sine. On je mnenja, da Sinja vas, kakor pravijo domačini, le odgovarja temu pomenu (povezava s psom). To je utemeljil s sledečimi argumenti Sinja vas je že bila, ko še prav gotovo ni bilo Sin. Sinja vas je verjetno 500 let starejša od Sin in morda še več, zato je malo verjetno da bi vas dobila ime po tem kraju. Nadalje je svojo trditel utemeljil tudi s tem, da je v bližnji okolici več takšnih Hundsdoerfov — Pisweg v Wimitztalu, Pseiv v Krški dolini (Gurktal) in Sinja vas v Rožu; torej tri vasi na sorazmerno majhnem področju. Pač gre za kraje, kjer so včasih gojili pse. Lov je bil takrat zelo moderen in psi so pri lovu igrali pomembno vlogo.

V imenoslovju karavanskega pogorja imamo še en problem, ki bi ga bilo treba razvozlati. Gre za ime Barental — Medvedji dol. Barental in sosednji Rožani pravijo Barentalu Rute, prebivalcem pa Rutarjani. Nekateri pravijo tej dolini tudi Zavrh. Ker pa je v Karavankah mnogo Rut je za tujce zelo težko ugotoviti, katere Rute izmed velikih so prave. No in prav zaradi tega je prišlo do novejšega imena Medvedji dol, ki so ga prevedli iz Barental. Čeprav Medvedji dol ni avtohtono ime, je tudi v slovenski javnosti zelo v uporabi. Tega ime-

sam, ki je v spremni besedi med drugim zapisal sledeče:

Razumljivo je, da tako obsežnega vodnika, kot je ta, tudi v optimalnih pogojih ni mogoče napraviti brez slabosti ali celo napak. To dobro razume vsak, kdor se je s podobnim že poskusil. Vsak dobrohoten namig kritike bom zato rad sprejel in pri morebitni ponovni izdaji vodnika upošteval.

Zanimivo je tudi vedeti kako je prišlo do krajevnega imena Maria Elend za Podgorje. Hudomušni trdijo, da so „eksperti“ (ki po vsej verjetnosti niso zadostno obvladali slovenščine) enostavno prevedli samo gorje v nemščino, kar pomeni Elend in pridjalski Marijo, ki je tam farni patron in tako je prišlo do Maria Elend. Verjetnejša bo seveda sledeča verzija: Elend pomeni v stari nemščini tujina. Podgorje so nekoč spadale pod samostan Osoje. Ker pa so se Osoje hitro ponemčile, Podgorje pa ne, so se Osojčanom zdele zelo oddaljene in tuje, tako da jim je bila Marija že čisto na tujem — no ja tam med tistimi Slovenci. To verzijo namreč zagovarja dr. Anton Feinig in bo po vsej verjetnosti tudi držala.

Naj omenimo še neko posebnost v Rožu oziroma v Občini Šentjakob. Kot je znano sta krajevni imeni Področica (Rosenbach) in Šentjakob novejšega izvora. Prej sta se ta dva kraja imenovala Fužine in Podgrad. Starejši ljudje se še danes poslužujejo teh dveh imen. Zanimivo in hvale vredno pri tem je, da se je šentjakobska posojilnica spomnila pomembnosti tega avtohtonega imena in dala svoji lokaciji, kjer je sedaj gostilna, ime Podgrad. Prav takšna posebnost je trg Rožek, kjer domačini in prebivalci sosednjih občin temu kraju ne pravijo Rožek, temveč Fara.

Kako veliko je zanimanje našim prebivalstvom za krajevna imena je nazorno pokazal tudi obisk predavanja univ. prof. dr. Otta Kronsteinerja, ki je koncem leta predaval v Avli slovenici o „Slovanah v Avstriji z vidika krajevnih imen“. Potom imen je dokazal da so Slovani prodrli daleč proti zapadu — celo do Južne Tirolske. Mladi avstrijski zgodovinarji so objektivnejši in brez predsodkov, kar je seveda v veliko korist pri razkrivanju zgodovinskih resnic, ki doslej niso našle — ali zelo težko — pot v javnost.

Zanimiva oddaja ljubljanske TV

V nedeljo 1. aprila bo ljubljanska televizija ob 21.05 uri začela s serijo šestih oddaj z naslovom: „Žive naj vsi narodi — ne vrag le sosed bo mejak“, ki bodo vsako nedeljo vključno do meseca maja, vedno ob istem času.

Prva oddaja v nedeljo 1. aprila obravnava Slovence od naselitve do marčne revolucije 1848.

Vsi, ki imate možnost sprejemanja ljubljanske televizije, boste ob tej priložnosti v sliki in besedi predstavljali tudi na koroško tla, ki živo pričajo o postanku slovenske kulture in pa tudi o prisotnosti drugih še starejših kultur. Oddaja bo trajala 45 minut.

PISMO BRALCA

Gre za vključevanje študentov v naše politično in kulturno življenje

Naprošeni smo bili, da objavimo dopis:

„Naš tednik“ je zopet enkrat sprožil popolnoma neosnovano, predvsem pa neodgovorno polemiko proti Klubu slovenskih študentov na Dunaju. Če Tednik v svojem komentarju o občnem zboru Kluba (št. 11, 15. 3. 1979) naši organizaciji oz. meni kot odgovornemu predsedniku občnega zbora očita nedemokratično in samovoljno postopanje pri volitvah novega odbora, to ni nič drugega kot zavestno potvarjanje resnice. Bolj kot Klubu samemu pa tako pisanje seveda škodi slovenski manjšini kot celoti, saj laži in obrekovanje niso in ne morejo biti osnova za stvarno sodelovanje vseh slovenskih narodnih organizacij in političnih sil. Kakor je videti, se tega v uredništvu ni niso zavedali, ko so se odločili za kampanjo proti dunajskemu klubu. Močno tudi dvomim, da take nesramne manipulacije, kot si jih je tokrat privoščil nt, koristijo verodostojnosti tega lista.

V celem komentarju o klubskem občnem zboru namreč drži le to, da je bil novi odbor KSŠ izvoljen soglasno in sicer javno, z dviganjem rok. Vse ostalo pa si je urednik, ki je ta članek napisal, preprosto izmislil. Neresnična je trditev, da sem pri glasovanju sprasheval le, kdo je za predlagano listo in da nisem vprašal, kdo je proti ali kdo se glasu vzdrži. V resnici sem pri vsakem glasovanju — vsega skupaj smo na občnem zboru glasovali petkrat — vprašal ne le, kdo je za predlog, temveč tudi, kdo je proti in kdo se želi vzdržati glasu. Ta glasovanje se je tekoma občnega zbora kar petkrat ponovilo, prvič pri glasovanju o načinu volitev, nato pri razrešitvi starega odbora, volitvah novega odbora, volitvah pregledniškega sveta in končno tudi pri sklepanju resolucije KSŠ o občinskih volitvah. Tednikov dopisnik to tudi dobro ve, tega nikakor ni mogel preslišati, kljub temu pa je v

V rubriki „Pisma bralcev“ objavljamo od časa do časa dopise, ki jih prejmemo za objavo v našem listu. Pri tem izrecno poudarjamo, da v posameznih prispevkih izraženo mnenje ni nujno tudi mnenje uredništva.

Uredništvo

svojem komentarju trdil ravno nasprotno. Tudi glasovanja z dviganjem rok ni nihče samovoljno določil, temveč je to, ker je bila predložena samo ena lista, soglasno sklenil sam občni zbor, zato o kaki nedemokratičnosti sploh ne more biti govora.

Pravtako tudi ne drži, da ni bilo mogoče razlikovati med volilnimi upravičenci, gosti in tistimi, ki volilne pravice niso imeli. Točnemu pregledu nad udeleženci občnega zbora sta namreč služili dve ločeni listi navzočih, ena za goste, druga za člane, ki so vsi (bilo jih je 58) imeli volilno pravico, ker so pravočasno plačali članarino.

Končno moram opozoriti tudi na to, da je zapisnikar zapisoval točen protokol o občnem zboru, ki mora po pravilih vsebovati število navzočih članov, vse sklepe, bistvene spremembe, predloge in dogodke. Iz tega protokola je jasno razvidno, da so Tednikovi očitki docela neosnovani. To konec koncev lahko potrdijo tudi številni gostje, med njimi tudi zastopnik NSKS Borut Sommeregger, kakor tudi vsi klubaši, ki so se občnega zbora udeležili. Sploh pa ni zelo podcenjuje demokratično zavest in politično zrelost članov Kluba, ki takega postopanja, kot mi ga podtikava Tednik, ne bi bili nikdar dopustili.

Očitno je urednika motila trdna solidarnost in enotnost slovenskih študentov na Dunaju, drugače si nezaslišanih obrekovanj, objavljenih v zadnjem Tedniku, pri najboljši volji ne morem razlagati.

Čas je že, da si Naš tednik začne resno prizadevati za stvarne in pravične odnose do dunajskega Kluba. Namesto da v Tednikovem uredništvu napravljajo čas z nekoristnimi polemikami proti slovenskim študentom, naj raje začnejo razmišljati o perečih vprašanjih zaposlovanja slovenskih študentov in visokošolskih absolventov ter njihovem vključevanju v politično in kulturno življenje naše manjšine na Koroškem. Sedaj je še čas, čez deset let pa bo marsikaj zamujenol

Mirko Boročnik

predsednik občnega zbora KSŠ

JANEZ ŠVAJNCER

64

Pridi k potoku

Gregor Šipek jo je karajoče pogledal.

„A nimam prav, Dolf?“

„Seveda imaš prav.“

„Ferenc, ali kdaj pomisliš, za koga delaš?“ Gregor Šipek je povzdignil glas. „Za nekdanjega okupatorja!“

„Ne bomo mešali zraven politike,“ je naveličano pripomnil Dolf. „Popijmo malo in se pomenimo po pameti. Tudi jaz pravim, da je še edino gostilna moje vsakdanje pribežališče. V cerkev ne hodim. Kino in gledališče sta predaleč v mestu. Drugača tako ne spravim skupaj, zato nam dobra kapljica preganja žalost.“

„Imeli smo vendar odlično šolsko proslavo. Mar si pozabil Dolf?“ Gregor Šipek je pogledal po prostoru.

„Videl sem te, kako si spreminjal barve. V rdečo ti je udarjala blesta. Toliko da ti ni ušlo v hlače. Ne bom te žalil, tremo si pa imel. Popijmo malo. Ne prenesem, da se mi kdo hvali brz potrebe. Pusti svojo proslavo in povej Ferencu, da je našega ravnatelja skoraj pobralo.“

Gregor Šipek si je s prsti pogladil čelo. „Moral ga bom obiskati. To sem si rekel takoj, ko je zbolel. Vidita, odlašam in odlašam. Zakaj le toliko premišljam. Nekako se ne morem odločiti, da bi ga obiskal v stanovanju.“

„Pričakuje te vsako uro.“

Šipek je začudeno pogledal Dolfeta.

„Zares. Sam sem govoril z njim o tem. Rekel je, da imata vidva nekaj skupnega. Nisem ga čisto razumel, kaj je mislil. Hudo blizu sem le bil, se mi je zdelo. Veš, Ferenc, ravnatelj Gvido Zorec nosi svečke na Magdin grob. Ko je prinesel zadnjo, mu je prehlad udaril v rit. Vrglo ga je v posteljo. Ni mnogo manjkalo, pa bi mu dušica odletela v nebesne višave.“

„Dolfe!“

„Ja. Kaj pa je spet narobe? Ali ne smem povedati res-

nice? Kaj me briga, zakaj ji nosi svečke na grob.“

„Prvič slišim,“ je začudeno pripomnila natakarka Manka. „Pa ti vseeno ne verjamem. To si si gotovo izmislil. Samo da bi nas držal v radovednosti. Potem se nam boš pa smejal in si rekel: naplahtal sem jih. Glejte jih, kako se zaletavajo in iščejo krivca.“

Gregor Šipek se je zamišljeno zazrl v Dolfeta. „Tvoja novica me je naravnost presunila. Mankino pripombo vzamem z rezervo. Tudi jaz nisem prepričan, da naš ravnatelj prinaša svečke na Magdin grob. Če je eno prinesel, zaradi tega ne smeš posploševati.“

„Me nič ne briga. Povedal sem, kar sem zvedel.“

Ferenc Palir je zadovoljno skimal. „To je že nekaj. Splačalo se mi je priti sem noter. Mislil sem si: Ferenc, da ne boš razočaran, ko se boš z avtom zapeljal v dolg čas. Nič posebnega se ni pripetilo med tvojo odsotnostjo. Drevje je spustilo liste, zdaj že nabira popke in kmalu bodo spet zeleni. Ljudje hodijo po svojih vsakdanjih poteh. Čevlji se jim pogrezajo v vodo in blato. Ko se bodo poti posušile, bo zrasla trava in zazelenelo vse naokoli. Tedaj bo ravno tako kot lani v tem času.“

„Ja, če te ravno zanima. Nekaj se jih je v tem času, ko te ni bilo na spregled, narodilo, nekaj jih je pa umrlo.“

„Kdo in kje?“ je radovedno vprašal Ferenc Palir.

„Ne bom ti našteval cele procesije,“ je odgovoril Dolf.

in vzdignil kozarec.

„To res ni zanimivo, ker je več žalosti kot veselja,“ je pritrdil Gregor Šipek in trčil s prijateljem.

34

Ljudje so Ferencu Palirja in Tildo Čok sicer videvali skupaj, so pa tudi takoj raznesli novico, da se je med njima nekaj skrhalo. Obregala sta se drug na drugega kakor naveličana zakonca, ki sta si že davno vse povedala in jima je najljubše, da se razideta.

Nihče ni odkril pravega vzroka, čeprav so prihajali v točilnico in h Karbi, kjer sta se Ferenc in Tilda že skoro na-

selila. Učiteljica Špela Hreščak je vztrajno vrtala v Gregorja Šipka.

Ti si bil z njima. Povej, kaj sta imela skupaj, da sta si skočila v lase.“

„Prosim, ne mešaj me v to zadevo,“ je nejevoljno odgovoril Gregor Šipek. „Koliko časa sem pa prebil z njima. Ne mešam se, zaročena sta in najbolje je, da sama poravnata račune.“

„Nemogoč si,“ se je oglasila Zinka Meglič. „Prebiraš knjige, od sebe ne daš nobene fige.“

„No vidiš, napreduješ. Vsekakor. Ti boš še naredila kariero. Samo,“ Gregor Šipek se je počehljaj po temenu, „malo boš še morala počakati. Za našim starim pride na vrsto najprej Špela. Ona je ravnateljeva namestnica. Potem dolgo časa ne bo nič — skratka praznina — potem pa lahko pričakuješ, da se ti bo izpolnila velika želja.“

„Ne boleham na položajih,“ je rekla Zinka.

„Torej ne bi prevzela mesta ravnateljice na naši šoli?“

Zinka je odločno odkimala.

„Pa če bi jaz rekel dobro besedo zate?“

„Ti? Ali si padel z lune?“ se je prešerno oglasila Helena Plavec. „Kdaj si že komu pomagal? Nikoli? Misliš samo nase.“

„Jaz se ne rinem naprej. To mi že moraš priznati.“

Helena Plavec je pogledala dekleta in rekla: „Pri Zali Merhar ti je tudi odklenalo. Dovolj dolgo si prikrival, pa smo kljub temu zvedele za vajine odnose.“

„Kakor hočeš. Kar natolcuji, jaz že vem, kako je s tem.“

„Seveda veš,“ je pikro rekla Zinka Meglič. „Zdaj mi je šele jasno, zakaj si se delal tako skrivnostnega. Psičke Abe pa le nimaš več.“

Zadela ga je na ranljivo mesto. V nočeh je slonel na oknu. Zmeraj je videl psičko. Tekala je po dvorišču in sedala na zadek, se vzpenjala na zadnji tački, prednji pa vzdigovala proti njemu. Postajala je vedno večja, segla je celo do njega, da se je odmaknil od okna.

„Kaj ti veš.“

Špela Hreščak je nagajivo zategnila: „Laški lovci hodijo,

Žena po porodu

Katere so tedaj te spremembe v njenem organizmu, za katere mora biti mati pozorna? Največje spremembe se dogajajo z maternico, ki v 6 do 8 tednih zgublja težo in velikost. To občuti ženska kot močna krčenja (kontrakcije), posebno v prvih dneh po porodu. Krčenje je mnogo bolj izrazito pri mnogorodkah kot pri prvesnicah, in je tudi bolj izrazito, če doji, kot pa če ne.

To je fiziološki pojav in če je ženska zelo občutljiva, si lahko pomaga z sredstvi proti bolečinam (analgetiki). Vsaka ženska ima med porodno dobo ali puerperijem izcedek, ki ga imenujemo lahije. Lahije sestojijo iz krvi in izločka (sekreta) maternice in nožnice. Količina in kvaliteta lahij se spreminja iz dneva v dan. Prva dva dni je izcedek krvav, nato ima videz rdeče obarvane prozorne tekočine. V naslednjih dneh je izcedek gost, temno obarvan, potem je rumenkast in podoben gnoju. Po štirinajstih dneh je podoben sluzasti, belka-

sti, redki tekočini. Nekako do konca 6. tedna izcedek popolnoma izgine. Tudi njegov vonj se spreminja in ni prijeten. Če je podoben gnolobnemu vonju, je to znak, ki opozori žensko, da mora obiskati zdravnika. Le-ta ji z antibiotsko terapijo lahko hitro in učinkovito pomaga, če je to potrebno. Včasih so ženske pretirano zaskrbljene, ker izcedek v 3. ali 4. tednu postane ponovno krvav za kratek čas. To pa nima večjega pomena. Če pa je izcedek krvav dalj časa, je vsekakor treba ugotoviti vzrok. V tem času je bolje, da se žena prha, ne pa kopa v kadi.

Se nekaj je, kar žensko zelo skrbi. Velikokrat pri porodu zdravnik prereže presede, kar je zelo koristno za mater in otroka, obenem pa zvezano z bolečino po porodu. Te trajajo navadno 5 do 6 dni, rahla občutljivost lahko tudi dalj časa. Ženske tudi sprašujejo, koliko šivov imajo, kdaj je treba šive odstraniti itd. Ker šivamo s posebno pripravljeno nitko (cabfut), šivov ni treba odstraniti, saj se resorbirajo („raztope“). Tudi temperatura se včasih po porodu zviša in zato zaskrbljuje žensko pa tudi njeno okolico. Pri zdravi porodnici se temperatura lahko dvigne največ do 37,2° C. Če je višja, naj se vsekakor posvetuje z zdravnikom.

SKRB ZA TELESNO POČUTJE

Posebno skrb naj ženska po porodu posveti odvajanju. Če je zaprta, naj si pomaga z blagimi odvajalnimi sredstvi, ki so na voljo v lekarnah (glicerinske svečke, odvajalni čaj). Velikokrat delajo težavo hemeroidi, glede zdravljenja naj za nasvet vpraša zdravnika.

Po porodu gre marsikatera zelo težko na vodo, kar povzroča mlahavost miškulature sečnega mehurja, včasih je vzrok temu bolečina zaradi šivov na presredku in zavestno zadrževanje vode. Ženska se po porodu mora truditi, da gre na vodo vsaj štirikrat na dan. Vsaka ženska, ki po porodu nima normalnega izvida urina in je odpuščen iz bolnišnice z navodili, se jih mora strogo držati in hoditi na redno kontrolo, dokler izvid urina ni normalen.

Potenje po porodu je normalno. Tako se iz organizma izloča odvečna voda in soli, ki so se nabrale med nosečnostjo.

Med nosečnostjo se zelo spremenijo tudi dojke, ki postanejo večje. Tretji do četrti dan po porodu postanejo še večje, težje in napete. Na mesto kolostuma, ki ga je dojka izločala prva dva dni, začne izločati mleko. Ženska mora biti posebno pozorna, če opazi hudecico na enem delu dojke in bolečo zatrdino. Če ima poleg tega še zvišano temperaturo, gre za vnetje dojke in mora nemudoma poiskati zdravnika. Velikokrat so tudi razpokane bradavice. Pomaga naj si tako, da z razpokano bradavico ne doji vsaj dva obroka. Zelo koristna so, po vsakem dojenju, tudi mazila, ki jih predpiše zdravnik. Če ženska iz kakršnegakoli razloga ne doji, se mora posvetovati z zdravnikom, v nasprotnem primeru lahko zelo hitro pride do komplikacij.

IN ŠE SKRB ZA DUŠEVNO POČUTJE

Poleg sprememb na omenjenih organih se dogajajo spremembe še na mnogih drugih organih. Na koncu bi omenila še duševno počutje ženske, ki je v tem času zelo labilna („občutljiva“). Zato je potrebna posebna pozornost

si Zalo s sabo vodio.“ Potisnila je dnevnik pod pazduho in odšla iz zbornice.

Gregor Šipek je teklen za njo in jo dohitel na hodniku. „Ti, Špela, nikar ne pretiravaj. Če si nastavila kegelj, ga še podri. Kaj ga ne moreš zadeti? Kdo ti je vtepel v glavo laške lovec in Zalo? Da nisi mislila na poslovodkinjo naše trgovine?“

„In če sem? Ali te to moti?“

„Še kako!“

„Čudno, da nam nisi nikoli povedal, kaj imaš z njo. Izmikal si se odgovorom in se delal vnetega zagovornika svojih zbirk in idej. Recimo ploščatih in okroglih kamnov. Ta tvoja zbirka ni vredna niti počene pare. Moj mož Tomaž ti lahko prinese marsikaj drugega. Dobro, ne bom ga metala medte in Zalo Merhar.“

Gregor Šipek je obstal in po tistem rekel: „Špela, želiš, da ti priznam, da sem se zatelebal v njo? Pa sem se, če ti bom s tem ustregel. Toda ne sodi me, da ne boš sama obsojena. Vprašal bi te rad samo to, s kakšno pravico se toliko zanimaš zame?“

„Jaz ne, imam že svojega Tomaža. Vprašaj Zinko. Ona je še sama in je mogoče pripravljena, da se te usmili. Zdaj bo že težje. Tudi jaz na njenem mestu ne bi sprejela tvojih ostankov.“

„Želiš, a ne? Škoda, da morava v razred. Lahko se dobiva po šoli in se pomeniva.“

„Tam doli pri potoku, kjer tolmun preži na nas,“ je dvoumno odgovorila Špela in se odzibala.

Gregor Šipek je čutil, da so se dekleta dogovorile, da ga bodo napadle. Le zakaj? Ali jim mora dati odgovor, ker hrepeni po Zali Merhar. Niti jih ni vprašal, kdo jim je povedal o njegovem razmerju z Zalo. Naj imajo veselje, če jim je to v uteho. Kljub temu le niso sekale mimo. Mora se pripraviti na spopad. Začele so previdno, več jih je, on je sam proti njim, pomagati si bo moral z zvijačo in s prikritimi ostmi. Jih bo že premagal. Zmeraj se mu je še posrečilo, tudi zdaj ne bo položil orožja pred njimi.

Trezen se je čutil preslabotnega, da bi se lahko spoprijel

z učiteljicami. Odvihral je iz zbornice naravnost v točilnico. Bil je prepričan, da bo naletel na Ferenc Palirja. Ni se zmotil, sedel je za mizo ob njem Tilda Čok.

„Oprostite, ne bom vaju motil, a hudičev me daje žeja.“ Čutil je, da je Ferencu godilo, ker se je pojavil, saj ga je takoj povabil k mizi.

„Prisedi. Midva sva že prevetrila najini srca.“

„Ne pravi mu tega,“ je na videz občutljivo rekla Tilda Čok in mu z roko zaprla usta.

„Zakaj pa ne? Skregala si me, da sem postal čisto ponižen. Tebi se res ne morem upirati. Imaš silno moč nad mano.“

„Nad tvojim grlom pa ne. Noter ti steče, kar vliješ.“

Gregor Šipek se je spustil na stol. „Ne vem, kaj naj storim. Razdvojen sem. Ferenc, ti si pravzaprav srečen, da si v Nemčiji.“

„Kar pridi za menoj, pa boš videl in se prepričal. Zato te pa vabim.“

„Ne mislim tako. Daleč si od čenčarij. Jaz sem zmeraj na prepihu. Tilda, ali sem res tako slab, kakor me prikazuje učiteljice?“

Tilda Čok je prizanesljivo odkimala.

„Ti si pravo dekle. Ferenc, bodi zadovoljen, da jo imaš. Jaz sam tavam po teh ravninah. Kam naj grem drugam kakor dol k potoku. Včasih se me loti otožnost. Zamika me, da bi se spustil v tolmun.“

„Če se boš samo spustil, se ne boš utopil,“ je šaljivo rekla Tilda Čok.

„Ni mi za šalo.“

Ferenc Palir je prijel Gregorja za komolec in potrkal po mizi. „Glavo kvišku! Ti si učitelj. Kaj sem pa jaz? Ubogi delavec. Strežem zidarjem in me še ni pobral vrag. Povohal me je že. Pokazal sem mu zobe in se je brž izgubil od mene. Ti imaš lepo plačo in stanovanje. Ješ in piješ, kar hočeš. Zensko imaš.“ Ferenc se je zasmel. „Dekle, jasno. Ne bom te metal v koš za stare... Povej mi, kako je mogoče, da si se zagovedil v poslovodkinjo trgovine.“

„Kdo mi lahko to prepove?“

„Torej priznaš. Si pa fant od fare. Pričakoval sem, da se

Namesto shrambe hladilnik

Hladilnik v kuhinji nam zlasti v poletnih mesecih nadomesti shrambo. Temperatura se takrat poviša, živila se hitro pokvarijo, če jih ne shranimo na hladno. Marsikaj o pravilnem izkoriščanju hladilnikove prostornine in o vzdrževanju tega nadvse koristnega gospodinjkega stroja že vemo. Toda ne bo odveč, če si znanje pred začetkom pasjih dni osvežimo in nemara zvemo še kaj novega.

HLADEN KOT ZA HLADILNIK

Hladilnik bo deloval bolje in bo potrošil manj elektrike, če bo stal v hladnem kuhinjskem kotu. Z drugimi besedami, čimbolj naj bo odmaknjen od štedilnika, od peči, od radiatorja, poleg tega naj bo postavljen tako, da ne bodo padali nanj sončni žarki. Če pa ne moremo postaviti hladilnika drugam kot v bližino štedilnika, vsaj izoliramo vmesni prostor s ploščo stiropora.

ZRAK NAJ KROŽI

Hladilnik bo deloval tako, kot je treba, le tedaj, če bo zrak v njem lahko nemoteno krožil. Slabo je torej, če je prenatrpan. In povsem napak ravna gospodinja, ki prevleče mrežaste police v hladilniku z aluminijevo folijo, ker je tako „lepše in se vonjave ne mešajo“.

Hladilnik naj bo tudi zadosti odmaknjen od stene, da lahko nemoteno oddaja topli zrak, ki nastaja za hrbtno stranjo. Hladilnika ne pokrivamo s prtički in ne oblagamo z okrasnimi predmeti.

REDNO ODTAJANJE

Strakovnjaki sveljujejo, naj odtajamo hladilnik enkrat na teden in ne čakamo, dokler se v njem ne nabere debela plast ledu. Centimeter debel led pomeni 75 odstotkov več porabljenе elektrike. Poleg tega se v ledu nabirajo različne slabe vonjave in se prenašajo na živila.

Vsakihi štirinajst dni ali na tri tedne pa hladilnik temeljito pomijemo z detergentom in mlačno vodo, ne uporabljamo pa ostrih čistil, ki načnejo gladko površino. Umazano res lažje odstranimo z grobim praškom, švendar s tem tudi razpraskamo stene in v praskah se bo nabiralo še več umazanije.

Potem stene in rešetke pomijemo s čisto vodo in temeljito osušimo. Gumo na vratih dobro očistimo in obrišemo. Le tako bo ostala mehka, voljna in bo dobro tesnila. Od časa do časa hladilnik odmaknemo od stene in s sesalnikom odstranimo prah, ki se je nabral na hrbtni strani.

MED POČITNICAMI VKLJUČEN ALI IZKLJUČEN

Ko gremo na počitnice, pustimo hladilnik brez skrbi vključen. Napolnimo ga z živili, ki se obdržijo, in po vrnitvi z dopusta nas bo doma čakala hladna pijača. Če pa se odločimo, naj hladilnik med našim dopustom počiva, ga izključimo, izpraznimo, odtajamo, pomijemo in osušimo. Vrata pustimo priprta, da se ne bi zrak v hladilniku usmradi. Zato hihi vonj je potem zelo težko pregnati.

TEMPERATURE IN OBSTOJNOST ŽIVIL

Temperatura v hladilniku meri od 0 do 8 stopinj, ni namreč povsod v hladilniku enako hladno. Najbolj hladen je del okrog hladilne naprave. Zato shranjujemo živila v hladilnik po naslednjem razporedi:

Vrhnja rešetka: meso, klobase, salame, ribe...

Srednja rešetka: pripravljene jedi, vsebina odprtih konserv, ki smo jo preložili v navadno posodo, pecivo...

Steklena plošča: skuta, jogurt, stekleni kozarci z vloženim sadjem ali zelenjavo.

Predelek za zelenjavo: sadje, zelenjava.

Predalčki na vratih: maslo, jajca, pijače, mleko.

Predelek za zamrzovanje: tu zamrzujemo vodo v ledene kocke, ali pa shranjujemo globoko zamrznjena živila, ki jih nameravamo kmalu porabiti.

Hladilniki so označeni z zvezdicami, ki nam povedo, kako močno hladijo. Vendar so predalčki, označeni z zvezdicami, namenjeni le za shranjevanje že zamrznjenih jedi in ne za zamrzovanje. Le v predelku s tremi zvezdicami lahko zamrzujemo manjše količine hrane — prevelikih količin zamrzovalnik ne zmore.

PA ŠE TO:

Živila, ki jih damo v hladilnik, naj bodo primerno zapakirana. Zavijemo jih v prozorno ali aluminijevo folijo, ali pa damo vposodo s tesnim pokrovom. Tako se jedi ne izsušijo in ne oddajajo vonjav. Kuhane jedi damo v hladilnik šele, ko se ohladijo na sobno temperaturo.

in nege, kar ji lahko nudi zlasti mož. Pogostokrat trpi tudi zaradi nespečnosti. Če je le-ta trdovratna, naj se posvetuje z zdravnikom, ki bo odločil, če je potrebno ustrezno zdravljenje. Dodala bi še to: šest tednov po porodu žen-

ska ne sme občevati, ker obstaja nevarnost ponovne zaostitve in tudi okužbe. Po šestih tednih je nujno potreben pregled pri ginekologu in vsekakor posvet o tem, za kakšno kontraceptivno zaščito se bo odločila.

boš izmikal in me pustil na samem začetku. Res ne vem več, kaj naj še povem.“

„Kdo ti je povedal o meni in Zali?“

Ferenc Palir se je vprašujoče zazrl v Tildo. „Saj mu lahko povem? Nimamo nič skrivati med seboj. Vsi trije smo si domači in si lahko zaupamo. Dolfe mi je natrobil.“

„Kokodak, kokodak,“ je rekel Gregor Šipek. „Kratko in malo je butnil iz sebe: Ferenc, ali že veš, da Gregor Šipek rad vidi trgovko Zalo Merhar?“

„Ni bilo čisto tako, a naj ti bo. Popij malo in boš lažje prenesel. Tilda, ti mu popihaj na dušo, da se ne bo držal ko na pragu klavnice.“

„Nisem več toliko pameten, da bi trezno premislil. Počutim se kakor med mlinskimi kamni. Meljejo, meljejo in me drobijo. Mar me bodo zmlili v zrnca? Pa naj! Ljudje jih bodo lovili z rokami in stresali na travnike in polja. Pognojili bomo to našo lepo zemljo. Rodila bo in dala vsem dovolj kruha. Potem boš še ti, Ferenc, ostal doma. Mar ti bo za Nemčijo in marke. Prosim, znam na pamet. Venomer vidim tvojo roko, ki sega in tipa po prsnem žepu. Prava reč, imaš marke in jih nimaš. Jaz imam dinarje in jih nimam. Zasluzim in trošim. Ti kot jaz sva si v tem popolnoma enaka.“

„Čuj, Gregor, kaj ima to opraviti s tvojo trgovko?“ je radovedno vprašala Tilda.

„Tudi jaz te to vprašam,“ je rekel Ferenc Palir.

Ne razumeta me. Nikjer nimam obstanka.“ Gregor se je z rokama odrinil s stola, vstal in odvihral iz točilnice.

„Si ga videla,“ je začudeno rekel Ferenc Palir in potresal z glavo.

„Videla,“ je sproščeno pritrdila Tilda Čok. „Spremenil se je in ves je nemiren. To danes ni naredil prvič. Kadar ga prime, ga zasrbijo pete. Ravno zato mu učiteljice ne pridejo do živega.“

Gregor Šipek se je v trgovini ustavil šele pred blagajno. Dvignil je okence in ga takoj spustil. „Kaj je spet ni tukaj?“ je jezno vprašal in udaril s pestjo po plošči.

(Dalje prihodnjič)

Zgodba našega protestantizma je zgodba o vzniku naše slovenske kulture in z njo tudi različnih pogledov nanjo. Se danes se nismo otresli ozkosti, ki označuje neki razvoj v protestantski dobi, ki je hotela zbrisati delo naših protestantov in je napisala na Trubarjev spomenik v Rapisali, da je bil „oče slovenske književnosti in kulture“. Toda Trubar ni bil zgolj oče slovenske književnosti in kulture, le-to je postal po srečnem ocenil delo Cerkve in hotel popraviti slabosti, odstraniti pomanjkljivosti, ki so ovirale tudi slovenskega človeka, da bi se dokopal do resnice.

Povsem nam mora biti razumljivo, da bi se njegovo delo nikoli ne uveljavilo, ne bi preživelo njega samega in zaživel vedno znova kot protest zoper nove in nove slabosti in pomanjkljivosti, če ne bi imelo — nem-

vaški prostor, kjer je zaživel protestantizem, tesno vezan na nemštvo.² Stoklovo trditev posredno zavrača tudi madžarska zgodovinska znanost, ko ne sprejema teze o zgolj nemški reformaciji, kateri naj bi se podredila reformacijska gibanja posameznih narodov, pa čeprav so ta gibanja izšla iz nje. Tako ne sprejema tudi časovnega okvira, ki ga je postavila reformaciji nemška zgodovinska znanost namreč v leta 1517 — 1559 ali vsaj 1570.³ Reformacijska gibanja posameznih evropskih narodov se ne prekrivajo, ne predstavljajo enotnega modela, temveč so prej samosvoja gibanja, ki pa kljub temu ne zanikajo svojega izvira.

Če smo se že ustavili ob teh ugotovitvah, smo hoteli predvsem vnaprej zavrniti nekatere pomisleke, pa pokazati tudi na zapletenost vprašanja sožitja med Slovenci in Nemci v 16. stoletju. Stoletja drugačnih dejstev večkrat zakrijejo resnično podobo „idealnega“ sožitja, ki je nekoč, morda še posebej na Koroškem, bilo živo.

ga sestavil po nemško in slovensko/ne glede na to, da se konstrukcija povsod ne ujema, da bi se naša mladina iz njega učila tudi branja in razumevanja nemškega jezika, je Trubar povsem jassen v posvetilu knjige „Svetiga Pavla listu“, izšlo isto leto 1567. V njem se obrača „visokorodnim in blagorodnim, plemenitim, poštenim, častitim in pobožnim ženam, vdovam in mladenkam, ki prebivajo v kneževinah Kranjski, Spodnještajerski, Koroški, v grofiji Goriški itd.“. Ko je na splošno pojasnil svojo namero glede prevoda Pavlovih pisem, ki bi jih naj „Kranjci in Slovenci često prebirali“ in tako razumevali znamenja časa, se znova spominjajo svojega uvodnega posvetila, namenjenega „visokorodnim in blagorodnim, plemenitim, krepostnim in bogaboječim ženam, vdovam dekletom“, ki „kažejo veliko vnemo za božjo besedo, ljubezen in nagnjenje do nje“. In značilno nadaljuje: „To sem zaznal in spoznal prvič po tem, da imate po vseh svojih gradovih,

protestantska, bila vzor neke nove, nastajajoče protestantske družbe, v kateri naj bi v praksi zaživila evangelijska enakost vseh ljudi. Popolnoma se to ni uresničilo, vsaj na Kranjskem in Štajerskem ne, bolj je ta evangelijska ideja pognala korenine na Koroškem, kjer so bile razmere dokaj drugačne. Kmečko prebivalstvo na Koroškem je sprejelo novo vero v večjem obsegu kod drugod na Slovenskem. Vzrok širjenja novih idej med preprostimi ljudstvom je iskati tudi v popuščanju napetosti med kmeti in graščaki po 1515. Čeprav to ni edini motiv za sprejem novih idej, pa je gotovo eden zelo pomembnih, saj ni bilo več razloga, ki bi ovirali kmeta, da sprejme novo vero, ki je bila tudi vera njegovega gospoda, s katerim je živel v znosnem razmerju. V drugih slovenskih deželah pa so se upori zoper gospodo ponavljali, in prav nerazumevanje tudi protestantskega plemstva za upravičene zahteve podložnikov je le-te odvrčalo od nove vere. Kjer pa je sožitje bilo dejansko ureničeno, se je nova vera širila tudi med preprostimi ljudstvom.¹⁰

Vendar bi pri tem morali poudariti še novejša spoznanja o napačnem zgodovinskem klišeju reformacijskega gibanja, ki naj bi po 1525, torej po neuspelem kmečkem uporu v Nemčiji, ki ga reformacija z Lutrom ni podprla, utrdil prepričanje, da je s tem letom prenehala reformacija kot splošno ljudsko gibanje po reku „reformacija od spodaj“, in da je bilo od tlej reformacijsko gibanje le še „reformacija od zgoraj“. Reformacija je živela še naprej v nižjih plasteh ljudstva, seveda pa je v drugih slovenskih deželah, razen na Koroškem, stagnirala, njen vpliv je bil močnejši v trgih in mestih, in seveda po gradovih. Ta „reformacija od zgoraj“, ki je imela svoje nagibe, povsem posvetne narave, je podpirala reformacijsko gibanje kot protitež zoper deželnega gospoda. Tako je upravičena trditev B. Grafenauerja, da je „uradna protestantska cerkev bila v družbenem boju na Slovenskem od srede 16. stoletja na življenje in smrt povezana z deželnim plemstvom, ki je tudi iskalo oporišča, da bi uveljavilo v razmerju do podložnikov pravico do fevdalnega izkoriščanja brez vsakršnega nadzorstva“.¹¹

Reformacija ni izpolnila upov kmečkega prebivalstva, da bi mu pomagala pri osvoboditvi, ali vsaj lažanju bremen, kljub temu pa je reformacijska miselnost še dolgo tlela tudi na slovenskem podeželju; vendar se je ohranila strnjeno iz tega časa le na Koroškem, ker so bili tam za njen razvoj drugačni pogoji. V fevdalnem družbenem sistemu ni bilo mogoče kaj drugega pričakovati, čeprav so o nekaterih notranjeavstrijskih uporih danes znana dejstva, da je prav reformacijska (pozneje evangelijska) miselnost pomagala uveljaviti uporniške težnje.¹²

Vse pa kaže, da je bila situacija v slovenskih deželah drugačna, in da je bilo le-tu mogoče sodelovanje med deželnimi stanov (plemstvom) in slovenskimi protestantskimi delavci na osnovi zgolj kulturne dejavnosti. S to omejitvijo ni prišlo v vsej zgodovini tega sodelovanja do nesporazumov, saj sta bili obe strani tako politično kot kulturno na isti ravni: večja samostojnost posameznih dežel, zato tudi večji agitacijski prostor za protestantsko gibanje, ki naj po svoje prispeva k večji popustljivosti deželnega kneza do deželnih stanov.

(Dalje prihodnjič)

OPOMBE

1. Prijatelj, Izbrani eseji I, Slovenska matica, Ljubljana 1952, 77 sl.
2. G. Stöckl, Die deutsch-slawische Südostgrenze des Reiches im 16. Jahrhundert, Breslau 1940, 11.
3. L. Makkai, Reformation und Sozialrevolution im historischen Ungarn, v: P. F. Barton, Sozialrevolution u. Reformation, Verlag Hermann Böhlhaus Nachf., Wien 1975, 15.
4. nav. Irm. Koller-Neumann, Die Gegenreformation in Villach, v.: Museum der Stadt Villach, 13. Jrb., 1976, 18.
5. M. Rupel, Primož Trubar, Ljubljana 1962, 12.
6. I. Prijatelj, Izbrani eseji I., 76.
7. M. Rupel, Slovenski protestantski pisci, 2. izd., Ljubljana 1966, 190, 193, 194 sl.
8. M. Rupel, Slovenski protestantski pisci, 195.
9. I. Prijatelj, Izbrani eseji I., 76.
10. Prim. B. Grafenauer, Koroški Slovenci v zgodovini slovenske narodne skupnosti, v: Koroški in Koroški Slovenci, Obzorja, Maribor 1971, 149.
11. B. Grafenauer, Kmečki upori na Slovenskem, DZS, Ljubljana 1962, 260.
12. Prim. P. F. Barton, Der vorweggenommene Bauernkrieg — Der Modellfall Innerösterreich, v: P. F. Barton, Sozialrevolution und Reformation, 62 sl.

JOŽE RAJHMAN:

Slovenci in Nemci v protestantizmu na Koroškem

škega zaledja. To nemško zaledje je bila reformacija v nemških deželah. Vznik in rast slovenskega protestantizma sta tesno povezana z nemškim zaledjem. Ko je protireformacija uspela pretrgati vez med slovenskimi protestantskimi delavci in njihovimi nemškimi animatorji ter podporniki, ko je nemško protestantsko plemstvo moralo iz dežel Notranje Avstrije, je bil pretrgan življenjski živec slovenskega protestantizma.

Ob tem si vedno znova postavljamo vprašanje, na katerega je sedaj že kar v klasični obliki odgovoril Ivan Prijatelj: ali bi slovenski narod preživel, če bi se dokončno oprijel protestantizma. Prijatelj je v študiji „Kulturni pomen slovenske reformacije“ zavrnil pomislek takole: „V zadnjem času se je dvignila od katoliške strani trditev, da bi nas bila reformacija še tesneje priklonila k nemštvo. V podporo tej trditvi so se navajali primeri nekih protestantskih rodov, ki se ne morejo tako uspešno ustavljati germanizaciji kakor katoliški. Nočem poudarjati nasprotnih primerov ogrskih in koroških slovenskih protestantov, ki so se — dasi skrajno maloštevilni — vendarle ohranili do današnjega dne, tudi ne navajam Fincev, ki so tudi protestantje, pa ne vedo dosti več kot nič o nemških vplivih. Tega ne delam, ker sem preverjen, da vsaka taka primera šepa. Propad narodov je odvisen od isto in sto pogojev, med katerimi igra vera v novejšem času vedno manjšo vlogo.“¹

Prijatelj je pokazal na dejstvo slovenske „Cerkovne ordninge“ kot statuta slovenske protestantske Cerkve. Torej je slovenski protestantizem s Trubarjem rasel na domačih tleh, iz domačih korenin zajemal, se hranil iz našega kulturnega zaklada, pa čeprav se je v svojih začetkih tesno vezal na nemški izvir. Pot slovenskega protestantizma je bila hkrati pot slovenskega naroda v zbor kulturnih evropskih narodov, kar je dokazal J. Dalmatin z Biblijo, A. Bohorič s slovnico z značilnim uvodom, H. Megiser z Dictionarium quatuor linguarum in s Thesaurus polyglottus, končno E. Hutter s poliglotsko biblijo. Nemški vpliv torej ni oviral velenitve Slovencev v širši prosvetljeni evropski okvir. Prav to je preprečevalo in preprečilo popolno germanizacijo.

Iz teh in podobnih spoznanj pa ne moremo pritrčiti G. Stöcklu, da more le nemški zgodovinar pravilno oceniti in osmiseliti dobo protestantizma, češ da je reformacija nemška zadeva, lutrovstvo edina oblika, pa tudi in predvsem zato, ker je slovensko-hr-

Zato naj bi razprava obsegala najprej zgodovinski pregled slovensko-nemškega sodelovanja v 16. stoletju, in to v prvi vrsti na Koroškem, nato pa bi skušali zarisati meje kulturnega sodelovanja, ki utegne pač biti pomembnejše od zgolj organizacijskega.

SLOVENSKO-NEMŠKO KULTURNO SODELOVANJE V 16. STOLETJU

Slovensko-nemško sodelovanje v 16. stoletju je mogoče razumeti v vsaj dveh enačicah. Najprej v smislu gesla „cuius regio, eius et religio“, ki je bilo proglašeno sicer šele v sredini stoletja (1555), pa je bilo v praksi gotovo že mnogo prej, nato pa tudi v okviru vedno tesnejšega skupnega kulturnega programa, ki je bil v Lutrovih težnjah, da bi verno ljudstvo moglo samo, ne več v dotlej običajni popolni odvisnosti od Cerkve in duhovščine, iskati svoje zveličanje. Zato je bil neki kulturni program nujno potreben. Za njegovo uresničitev so tudi med Slovenci poskrbeli študentje, ki so v veliki večini odhajali na nemške univerze, ne nazadnje v središču protestantskega gibanja, v Wittenbergu, saj je od tam prišel na Koroško z lutrovskimi idejami prežet beljaški študent Georgius Craner (Jurij Kraner), ki je 1517 bil priča Lutrovega nastopa in bil pozneje župnik pri Mariji na Zilji.⁴

Za prvo enačico ne more biti brez pomena dejstvo, ki ga omenja M. Rupel, da je namreč Trubarjeva družina bila v dobrih „sosedskih“ odnosih z Auerspergi na Turjaku, tudi v letih, ko je „vrelo med kmeti in so klici, le vkup, le vkup, uboga gmajna!“ vabili v kmečko zvezo.“ Tako je M. Rupel mnenja, da se „sploh zdi, da se Primož v mladosti ni navzel sovraštva do gospodojočega plemstva“.⁵ Trubar, pa tudi drugi vidnejši protestantski kulturniki, niso hoteli pa tudi ne mogli pretrgati vezi s plemstvom, ki je bilo v naših deželah predvsem nemško, skušali pa so vplivati nanj, da bi razumelo potrebe slovenskega kmečkega življa, in so jih zato začeli učiti slovenščine.

To dejstvo je Ivan Prijatelj na poseben način ovrednotil, ko je drugače kot Trubar razumel njegovo misel, naj bi se plemiči učili slovenščine s pomočjo nemško-slovenskih katekizmov, ker ni bil nemški tekst glavno besedilo, „nego samo dobesedna interlinearna prevedba slovenskega, nekaj pomočnik za učenje naše besede“.⁶ In če bi kdo podvomil o Prijateljevi razlagi Trubarjevega posvetila knjige „Ta celi katechismus“ z letnico 1567, „gospodiču Gabrijelu Gallenberškemu“, ko pravi, da „sem

dvorih in hišah svetopisemske in druge nabožne knjige v nemškem in slovenskem jeziku. Se določneje pojasnjuje, ko pri tem namiguje na svoj nemško-slovenski katekizem, pa ne samo nanj, temveč tudi na svoje druge slovenske knjige, ko pravi: „... tudi so se nekatere izmed Vas, rojene na Avstrijskem, zgornjem Štajerskem in Tirolskem, iz njih naučile slovenščine in le-to navadile brati tudi druge“.⁷

Ko se jim nadalje zahvaljuje za njihovo naklonjenost v času svoje vrnitve v Ljubljano, moremo iz njegovega pisanja še jasneje razbrati, da narodnost ni bila obarvana, čeprav se Trubar veseli, da so se Nemke naučile slovenščine, to pa predvsem iz verskih, ne toliko narodnostnih motivov, saj je bilo to potrebno, da bi „pripravile svoje ljube otroke, družino in mnoge podložnike k stari zveličavni veri in k pravemu razumevanju vsega katekizma“.⁸

Sožitje med Slovenci in Nemci se je začelo v domačem zatišju, pa čeprav je za delo naših protestantov bila veliko pomembnejša javna podpora deželnih stanov.

Takšna javna podpora je bila nedvomno manifestacija bratske enotnosti vseh protestantov pri božji službi, o kateri spet poroča Ivan Prijatelj v svoji študiji: „Ako bi bila reformacija obveljala, bi se bilo narodno telo razvilo čisto drugače. Duhovnik, izobražen vsaj deloma v lastnem jeziku in naslonjen na knjige, pisane v domači besedi, bi se bil bolj zliž z narodom v celoto. In kar je tudi velike važnosti: ostalo bi z narodom v ozki dotiki tudi plemstvo, ki je bilo takrat termometer kulture... Res da je bilo naše plemstvo že od pamtikeva povečini nemškega pokolenja. Vendar si je vsaj deloma privajalo tudi jezik podložnikov. V reformacijskem gibanju pa se je s svojimi preprostimi soverniki strnilo v eno. Predstavimo si samo ljubljanske deželne stanove, ki so spremili nadvojvoda Karla do vrat šenklaške stolnice, kjer je celebriral škof slavnostno mašo, potem pa krenil v skromno špitalsko cerkvico, kjer so v družbi s svojimi preprostimi verniki obhajali svojo službo božjo. Da je v tej cerkvi stal plemič poleg reveža plebejca, vemo iz prošnje istih stanov, v kateri so leta 1562 prosili cesarja Ferdinanda, naj jim pusti vsaj malo cerkvico, „darinne wir bisher bösen Luft und Geruch von den armen Leuten geduldet/kjer so doslej potrpežljivo prenašali slabi zrak in duh revnih ljud“.⁹

Prav gotovo ni bilo povsod tako idealno, vendar je Ljubljana, povečini

- Čas krpa rane s pozabljenjem.
- V umetnosti je vselej važnejša praksa kot pa teorija.
- Bodočnost bo vedno hvalježna le tistim, ki so z njo potrpežljivi.
- Če poštenjak laže, se je samo zmotil.
- Med zgodovinarji naletimo na mnoge tožilce, branilce ali sodnike, a le redko na priče.
- Tisti, ki se pritožujejo nad samoto, se pritožujejo sami nad sabo.
- Nečimrnost postne nevarna kadar prične človek samemu sebi čestitati za dosežene uspehe.
- Branje je misliti s tujo glavno mesto s svojo.
- Mnogi so zadovoljni, da sploh živijo, kaj šele, da bi imeli kak cilj.
- Mnoga dela moderne umetnosti vzbujajo občutek mraza.
- Številna velika dela so nastala zaradi nepoznavanja resničnega stanja; če bi bilo njihovim avtorjem vse znano, bi verjetno izgubili hrabrost, da se lotijo naloge.
- Nekoč so v umetnosti delali eksperimente; danes že eksperimente predstavljajo za umetnost.
- Zdi se, da zdaj danes diplomati nov babilonski stolp.
- Moški pogleda ženski najprej na meča, potem ji je pa za petami.
- Resnica je rokopis, ki ga je pred objavljanjem treba temeljito redigirati.
- Vsakdo lahko postane bogat, če se odloči za revno življenje.
- Kdor piše dnevnik, usmerja pogled na samega sebe.
- Mnogi upogibajo hrbet v glavnem zato, da jim ni treba na njem ničesar nositi.
- Mnogi morajo biti za svoje uspehe hvaležni nasvetom, ki jih baje niso hoteli sprejeti od drugih.
- Sončni žarek zaide tudi v temnico obupa.
- Če človeka nihče ne ljubi, bo postal hudoben.
- Samec je možki, ki prihaja na delo vsako jutro z drugega konca.
- Življenje je vrsta presečenj.
- Na postavnem fantu vse dobro stoji.
- Britje je tisto, kar dela možki, da bi se razlikoval od opice.
- Ni dovolj imeti zdravo pamet; treba jo je znati tudi uporabljati.
- Dolgočasje si ustvarjajo ljudje sami.
- Samomor je najbolj neuspešno zdravljenje ljubezni.
- Nasmeh na obrazu ni še nikomur zmanjšal avtoritete.
- Mnogo rajši vidimo ljudi, ki jim izkazujejo dobroto, kakor ljudi, ki izkazujejo dobroto nam.
- Površna, trenutna ljubezen, porajena iz golega poželenja, kmalu ugasne in se ospe.
- Ne soli pameti tistemu, ki je nima.
- Domača kokoš je boljša kot tuja gos.

ŠPORTNI VESTNIK

DOBRLA VAS ML. — SAK ML.
2:1 (2:0)

14 dni zatem, da sta se srečali prvi moštvi teh dveh klubov (kot znano je zmagal Slovenski atletski klub 2:0) je Dobrolčanom uspela delna revanša. Njihovi mladinci, ki so bili slovenskim fantom telesno nekoliko premočnejši, so zmagali zasluzeno 2:1. Mladinci SAK so se prvič zbrali pred začetkom spomladanske sezone in povedati je treba, da so nekateri igralci prikazali že kar dobro formo. Tu je treba v prvi vrsti omeniti vratarja Jensaca, ki

SAK igra v soboto 31. marca 1979
na domačem (Koschatovem) igrišču
proti ATUS Vrba.

SAK ml. ob 15.15 uri
SAK I ob 16.30 uri

Prisrčno vabljeni!

je svoje moštvo branil pred višjim porazom, nadaljeval tudi igranje, ki so bili na pripravah prvega moštva in ki redno obiskujejo treninge. To so dva Wieserja, Gregorič, Zdvoc, Kreutz in Kummer.

Igra kot taka je potekala precej enostransko, motil pa jo je v precejšnji meri tudi močan veter, ki pravzaprav ni dopuščal namenjenih akcij. Sicer pa sta bila oba gola, ki jih je dal nasprotnik precej kuriozno. Pri prvem голу je vratar SAK-a žogo že ubranil, toda ta se je nesrečno odbila v lastno mrežo. Drugi gol je padel po prekršku nad SAK-ovim igralcem, katerega sodnik pa ni videl. Častni zadetek za slovensko moštvo je dosegel Gregorič Stanko.

DER JUGOSLAWISCHE
STANDPUNKT ZUR LAGE DER
SLOWENEN IN ÖSTERREICH

Prireditelj: Volkshochschule
Brigittenau, Wien 20,
Rafaelgasse 13

Čas: torek 3. aprila ob 19. uri
Predava dr. Vladimir Klemenčič (univerza Ljubljana)

Bekštanj-Malošče
bo postal trg

Silni razvoj občine Bekštanj — Malošče na raznih področjih — mišljen je pri tem močan naseljitveni moment in velik razvoj obrti in industrije — je bil povod, da je koroška deželna vlada izdelala zakonski osnutek, v katerem utemeljuje upravičenost, da se občini Bekštanj podeli naslov tržne občine. Pričakovati je, da bo občina Bekštanj v bližnji bodočnosti postala tržna občina, kar je razveselil napredek in pridobitev, ki sta vredna posebnega priznanja.

TV-oddaje

KNJIGA
otrokov prijatelj

V okviru izobraževalnega tečaja „Knjiga — otrokov prijatelj“ avstrijska televizija oddaja vrsto filmov po 25 minut. Oddajni čas ob sobotah ob 17.55 uri v FS 2, ponovitev pa ob sredah ob 9.30 uri. Na sporedu so naslednje oddaje:

Likovna oprema [ilustracija] — 31. 3. v FS 2, 4. 4. v FS 1.
Comics, kaj lahko nudijo — 7. 4. v FS 2, 11. 4. v FS 1.
Silkanice — pot k branju — 14. 4. v FS 2, 18. 4. v FS 1.

V okviru izobraževalnega tečaja „Knjiga — otrokov prijatelj“ vabita ministrstvo za prosveto in umetnost ter katoliška prosveta v Celovcu starše, učitelje ter vzgojitelje k skupinskemu pogovoru v ponedeljek 2. aprila ob 19.30 uri in v torek 3. aprila ob 19.30 uri v Dom v Tinjah.

Vodja: ravnatelj ljudske šole v Zvabeku Janko Tolmajer

SAK „POD 21“ — SELE I 3:6 (0:2)

Preteklo nedeljo sta si stali v Trdni vasi nasproti moštvi SAK „pod 21“ in prva ekipa Selanov. Medtem ko je SAK nastopil samo z desetimi igralci (pozneje so, si izposodili Selana Florija Doujaka), so Selani nastopili skorajda v najmočnejšem sestavu. Od prvega moštva SAK so igrali le trije mladi igralci (Hobel, Kupper M., Velik), ostali pa so brez treninga odigrali to tekmo. Kljub temu Selani niso bili v taki premoči kot kaže rezultat, saj je SAK imel več kot pet 100% šans, ostale gole pa je prejel zelo nesrečno. Začelo se je tako, da je Fridi Mak z pravcatim lotostrelom povedel, še pred polčasom so Selani povišali. Blajs je slabo podal golmanu, žoga se je odbila do jugoslovanskega igralca Toševskega in ta je potisnil žogo v prazen gol. Isti igralec je v prvi minuti drugega polčasa poskrbel za tretji gol, ko je iz 25 metrov presenetil golmana Maleja. Nato se je pričela najmočnejša faza SAK. Najprej je Kupper Marko iz enajstmetrovke (po prekršku nad Velikom) znižal na 1:3, nekaj minut nato pa je Hobel z glavo premagal vratarja Marica. Nato je imel SAK veliko prilagodnost na izenačenje, toda v protinapadu je iz enajstmetrovke Olip zadel v mrežo. V zadnjih desetih minutah so padli še trije goli in končni rezultat se je glasil 6:3 za Sele.

SAK je igral: Malle, Blajs, Velik, Rozman, Zablattnik P., Perč M., Perč J., Kupper M., Krištof, Hobel in Doujak F.

Sele se nastopile tako: Marič, Doujak A., Travnik, Doujak N., Keliš, Olip N., Oraž, Mak, Toševski, Jug (Pristovnik), Doujak W.

AVSTRIJA PONOVO IZPADLA
IZ HOKEJSKE SKUPINE B

Tako senzacionalno je pričela avstrijska hokejska reprezentanca v Galatzu, na svetovnem prvenstvu B-skupine z igro proti Rumuniji, ki se je končala 7:7. Sledili sta še dve zmagi proti Madžarski in Danski, toda kljub temu so se morali Avstrijci boriti še s Švico in Japonsko za izpad. Tu so obe tekmi izgubili in skupno z Dansko izpadli. Torej je Avstrije, ki so si veliko več pričakovali, pogubili nesrečni sistem. Drugo leto, ko bo šlo spet za vstop v B-ligo so Avstrijci visoki favoriti.

NAMIZNI TENIS

Čprav so Selani v šestem spomladanskem kolu v Labodu prikazali močnejšo eno najboljših iger v koroški ligi, so nesrečno izgubili s 4:6 in s tem ostanejo na zadnjem mestu. Upanje za obstoj v koroški ligi je po tem porazu le še majhno.

RAZPORED VSEH IGER
SLOVENSKE MOŠTEV
V SPOMLADANSKI SEZONI

1. april: SAK ml. — Vrba ml.
Pokrče I — Sele I
Pokrče II — Sele II
SAK I in SAK II prosta
8. april: Maria Rojach I — SAK I
Maria Rojach II — SAK II
Kotmar vas ml. — SAK ml.
Sele I — HSV I
Sele II — Teholca II
15. april: SAK I — Podkmos I
SAK II — Podkmos II
SAK ml. — ASK ml.
Ulrichsberg I — Sele I
Ulrichsberg II — Sele II
22. april: St. Pavel I — SAK I
St. Pavel II — SAK II
SAK ml. prosta
Sele I — Bilčovs I
Sele II — Bilčovs II
29. april: SAK ml. — Ulrichsberg ml.
1. maj: HSV ml. — SAK ml.
6. maj: SAK I — Šmihel v Labot. dolini I
SAK II — Šmihel v Labot. dolini II
SAK ml. — Bilčovs ml.
Neca I — Sele I
Neca II — Sele II
13. maj: St. Stefan I — SAK I
St. Stefan II — SAK II
Wölfnitz ml. — SAK ml.
Donau I — Sele I
Donau II — Sele II
20. maj: SAK I — Kamen I
SAK II — Kamen II
ASV ml. — SAK ml.
Sele I — Kriva Vrba I
Sele II — Kriva Vrba II
27. maj: Frantschach I — SAK I
Frantschach II — SAK II
SAK ml. — Vetrin ml.
Sele I — Šmarjeta I
Sele II — Šmarjeta II
10. junij: SAK I — Šmihel nad Pilberkom I
SAK II — Šmihel nad Pilberkom II
Možberk ml. — SAK ml.
Pischeldorf I — Sele I
Sele II prosta
17. junij: Zelezna Kapla I — SAK I
Zelezna Kapla II — SAK II
SAK ml. — Zrelec ml.
Sele I — Bistrica v Rožu I
Sele II — škoflje II
Sele III — škoflje II

Slovenski znanstveni inštitut
in SPD „Biserica“ v Celovcu
vabita na predavanjeNARODNA IN POLITIČNA
ZAVEST NA KOROŠKEM
OD MEŠČANSKE REVO-
LUCIJE DO 1918

v petek 30. marca 1979 ob
19. uri v prostorih Kluba Pre-
žihovega Vornca v Celovcu,
Benediktinerplatz 5

Predavatelj: univ. prof. dr.
Janko Pleferski

Prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 550 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

SLOVENSKE ODDAJE
RADIO CELOVEC

PETEK, 30. 3.: 9.15 „Pri peku“ (7. šolska radijska oddaja za šolarje od 1.—4. šol. stopnje) — 14.10 Celovski radijski dnevnik — Zabavna glasba — Spominjamo se.

SOBOTA, 31. 3.: 9.05 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 1. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 2. 4.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 3. 4.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Celovski radijski dnevnik — šport — V. Zatelet: Svetovna verstva — V. „Islam“.

SREDA, 4. 4.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 5. 4.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

RADIO CELOVEC

PETEK, 30. 3.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 ženski magazin — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 15.00 Še vedno pri ljubljeno — 16.15 Pogovori in glasba — 17.10 Za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Pet čez polsest — 19.07 Moja priljubljena melodija — 20.05 Ljudska glasba — 21.00 Kritična preiskava k temi „branje na deželi“ — 21.45 Pod svetilko za branje — 22.00 Poročila in šport.

SOBOTA, 31. 3.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Družinski magazin — 9.00 V žarišču — 9.45 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Zeleni magazin — 13.00 Deželni razgledi — 14.00 Voščila — 15.30 Petje — 16.00 Service — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Na dveh in štirih kolesih — 19.05 Sobotni šport — 20.05 Vašo število prosim! — 22.00 Poročila in šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 1. 4.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska priprave — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Deželni razgledi — 13.15 Iz mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.10 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 Avstrijska rallye — 21.30 „Šaretelj“ — 22.00 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 2. 4.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Kaj radi slišimo — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Z zvoneča glasbo — 19.07 Melodija za vsaki letnik — 20.05 Radijska igra — 21.05 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec za udarcem — 22.00 Poročila in šport — 22.25 ORF študijski program.

TOREK, 3. 4.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 ženski magazin — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Ljudska dunajska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Iz ljudskega življenja — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Ne zaničujte mi

Šentjakobska farna mladina
vabi na predavanje Vinka
Ošlaka:

„O NAPREDNI MISELNOSTI“

v nedeljo 8. aprila 1979 ob
19.30 uri v farni dvorani v
Šentjakobu v Rožu.

mojstrov — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Koroški skladatelji — 19.07 Ljudska dunajska glasba — 20.05 „Igračkanja s spominom“ — 20.30 Orkestrski koncert — 22.00 Poročila in šport.

SREDA, 4. 4.: 5.30 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 ženski magazin — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Klub seniorjev — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 v dunajski kavarni — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Veselo zaigrano — 19.07 Kjer se poje... — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Zveneča alpska dežela — 21.00 Stalno omizje kulturnikov — 22.00 Poročila in šport.

ČETRTEK, 5. 4.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 ženski magazin — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Kvartet in zvoki harmonike — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Literatura popoldne — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Otroci deželo program za otroke — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Operne melodije — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Koroške male skupine — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 20.05 Ljudstvo in domovina — 21.00 Vedno dobre volje — 22.00 Poročila in šport.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 30. 3.: 4.30 Dobro jutro! 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Znano in priljubljeno — 12.10 Z orkestri in solisti — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Glasbena pravljica — 14.22 Naši umetniki mladim poslušalcem — 14.30 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 „Vrtljak“ — 18.05 Moment musical — 19.45 Z ansamblom Gorenjci — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz pred polnočjo — 24.00 Poročila — 0.05—4.30 Nočni program — glasba.

SOBOTA, 31. 3.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Mladina poje — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.20 Lokalne radijske postaje se vključujejo — 11.40 Mi pojemo — 12.40 Veseli domači napravi — 14.05 Gremo v kino — 14.55 S pevcom Miroslavom Ungarjem — 16.00 Vrtljak — 17.05 Spoznavajmo svet in domovino — 18.30 Iz dela Glasbene mladine Slovenije — 19.45 Z ansamblom Ati Soss — 20.00 Koncert iz naših krajev —

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško Jezero“ v Ločah sporoča, da bo vozil avtobus iz Loč v Beljak na koncert folklorne ansamble „LADO“ v soboto 31. marca ob 18.30 uri od gostilne Pušnik v Ločah.

Vstopnice se dobijo pri tajniku Jožku Vrolichu.

21.30—23.00 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Popolnanih 20 — 24.00 Poročila — 0.05—4.30 Nočni program — glasba.

NEDELJA, 1. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 6.15 Danes je nedelja — 7.00 Jutranja kronika — 8.00 Poročila — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.47 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.00 Poročila — 10.05 Nedeljska panorama lahke glasbe — 10.30 Humoreska tedna — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.15 Voščila — 12.00 Poročila — 13.20 Za kmetijske proizvajalce — 13.45 Obisk pri orkestru Berry Lipman — 14.00 Poročila — 14.05 Nedeljsko popoldne — 15.00 Poročila — 17.50 Radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.00 Poročila — 22.20 Revija mladih glasbenih talentov Jugoslavije — 23.00 Poročila — 23.15 Plesna glasba — 24.00 Poročila in vremenska napoved — 0.05—4.30 Nočni program.

AVSTRIJA 1

PETEK, 30. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Jakob Prandacher in njegov krog — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Rdeči jezdec — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Jazbec Dominik in mački pirati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Nastop svetovno znanih lutk — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Derrick — 21.25 Za Boga in domovino — 22.10 šport — 22.20 Jakobowsky in polkovnik — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 31. 3.: 15.25 Kjer šumijo stari gozdovi — 17.00 Jolly-box — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ljubite Kischona? — 21.00 Evrovizija iz Jeruzalema: Eurovision Song Contest 1979 — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 1. 4.: 11.00 Govor in odgovor — 15.35 Počitnice kot še nikoli — 17.00 Toby in Tobias — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Sedmi kontinent — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Glasba je adut — 22.15 šport — 22.25 Nočni izbor: Albert Camus in njegova Alžirija — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Questa e Napoli — 10.30 Kjer šumijo stari gozdovi — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Dobri prijatelji — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Robinson — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 21.00 Petrocelli — 21.45 Poročila — 21.50 šport.

TOREK, 3. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 O fiziki — 10.30 Počitnice kot še nikoli — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski svet — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe o „posebnosti“ — 20.55 Politična dokumentacija — 21.40 Hotel v Duke Street — 22.30 Poročila in šport.

SREDA, 4. 4.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Knjiga — otrokov prijatelj

— 10.00 Surovine in svetovno gospodarstvo — 10.30 Diamanti za zajtrk — 17.00 Princezinja Melanie — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tony Randal v... — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Čarobna piščal — 23.00 Poročila.

ČETRTEK, 5. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Koncil v Konstanzi — 10.30 Ljubezen poleti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Živalski leksikon — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Hudič kot sluga — 21.05 Zgodbe iz Avstrije — 22.00 Poročila in šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 30. 3.: 18.00 Orientacija — Jaz se za hudiča ne menim za levo ali desno — 19.25 Pregled sporeda — 19.30 Ljudje, sejni, godci — 20.00 Pred premiero — 20.40 La Boheme.

SOBOTA, 31. 3.: 17.00 Klub Regional — 17.55 Knjiga otrokov prijatelj — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 The Munsters — 19.55 Vikend na Dunaju — 20.55 Nekoč — 22.15 Mali kralj gansterjev.

NEDELJA, 1. 4.: 16.00 Stekleni človek — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Pregled — 18.00 The Marx-Brothers: Go West — 19.20 Danska revija — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Rafferty in divja dekleta — 21.45 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 2. 4.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 National geographic — 19.30 Ljudje, sejni, godci — 20.00 Hotel v Duke Street — 20.50 Vstop prost — 21.45 Čas v sliki — 22.15 Film o visoki umetnosti ponarejanja.

TOREK, 3. 4.: 18.00 Italijanščina — 18.30 Bolno telo zaradi bolne duše — 19.15 Nova — 19.30 Ljudje, sejni, godci — 20.00 Pri- zorišča svetovne literature — 20.45 Veliki dan — 22.00 Čas v sliki s kulturo — 22.35 Klub 2.

SREDA, 4. 4.: 18.00 Francoščina — 18.30 Branje in življenje — 19.25 Pregled sporeda — 19.30 Letalci — 20.00 Sejem — 21.30 Čas v sliki s kulturo.

ČETRTEK, 5. 4.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Vstop prost — 19.30 Ljudje, sejni, godci — 20.00 Prepri v družini — 21.50 Čas v sliki s kulturo — 22.25 Klub 2.

HIŠA TETE BARBARE
(Svetlana Makarovič)

Prireditelj: „Oder mladje“
Koroške dijaške zveze
Kraj: farna dvorana v Železni
Kapli

Čas: nedelja 1. aprila 1979
ob 11. uri (po maši)
Istočasno bo razstava otroških
knjig in slikanic!

II. SREČANJE TAMBURAŠEV

v soboto 21. aprila 1979 v
Kulturnem domu v Ločah.

Nastopajo: tamburaški zbor
iz Reteč, tamburaški zbor iz
Ptuja, folklorna skupina
Emona iz Ljubljane in tam-
buraški ansambel iz Loč

Prireditelj: Slovensko prosvet-
no društvo „Jepa-Baško je-
zero“

Lutkovni oder „Mladje“ Ko-
roške dijaške zveze vabi na
lutkovno predstavo

VOLK IN KOZLIČKI

● v četrtek 5. aprila 1979 ob
14.30 uri v ljudski šoli v
Vogrčah. Prireditelj: far-
na mladina v Vogrčah

● v četrtek 5. aprila 1979 ob
17. uri v farni dvorani v
Žvabeku.

Prireditelj: KPD Žvabek

IZLET NA MADŽARSKO

Zveza koroških partizanov vabi
na 3-dnevni izlet na Madžarsko, od
petka 11. do nedelje 13. maja 1979.
V okviru izleta si bomo ogledali
znameniti Blatno jezero (Balaton),
posebnosti in lepote glavnega me-
sta Budimpešte ter še druge zani-
mitivosti te lepe in privlačne dežele.
Cena izleta na osebo bo znašala
1500 šillingov (vožnja z avtobusom).
Prijava pošljite najkasneje do 20.
aprila 1979 na naslov: Zveza koroš-
kih partizanov, Spitalgasse 12/III,
9020 Celovec; tel.: (0 42 22) 85 2 35.
Število prijav je omejeno.